WIELKOPOLANIN

Rok 26. PRZEDPŁATA w POZNANIU Kwartalnie 1,20 m., z odnoszeniem do domu 1,4 m., mies. 40 f. REDAKCJA: ulica Dolna Wałowa nr. 1, I piętro. z doniesieniem 50 f. — „Wielkopolanin“ wychodzi codziennie.

Poznań, sobota 15 sierpnia 1908.
Telefon: Ekspedycji 1013. Redakcji 1142.

PRZEDPŁATA na POCZTACH: Kwartalnie 1,2 mk., z odnoszeniem do domu 1,62 mk. INSERATY: od wiersza drobn. 25 f. Rękopisów się nie zwraca. EKSPEDYCJA: ulica Posadowskiego nr. 32.

Nr. 187.

Z powodu uroczystego święta Wniebowzięcia N. P. M. następny numer „Wielkopolanina“ wyjdzie w poniedziałek o zwykłym czasie.

Narodowa klęska Niemców.

Zniszczenie balonu Zeppelina uważają Niemcy za ogólną klęskę narodową. Cała prasa niemiecka z tego punktu widzenia na rzecz tę patrzy. Z stanowiska ludzkiego można, a nawet należy mieć współczucie z powodu zniszczenia genialnego tego dzieła, w które hr. Zeppelin włożył całą swą długoletnią pracę i niemal cały swój majątek i teraz z żalem patrzeć musi na to, jak wyższa siła elementarna — w jednej chwili — zburzyła i zniszczyła to, na co wysilał przez lata całe umysł jego i w co włożył ogromne sumy pieniężne.

Balon był dziełem kulturalnem, nowym wynalazkiem i zdobyczą ogólno-ludzką. Do tych punktów prasa niemiecka, jak widać z jej głosów, mniejszą przywięzuje wagę. Za to główny przycisk kładzie na to, że balon miał służyć celom wojskowym i już w niektórych gazetach niemieckich, mianowicie szowinistycznych, cieszono się, że Niemcy, choć nie mają tyle okrętów wojennych, co Anglja, choć pod względem wyposażenia swej floty są słabsze aniżeli Anglja, będą mogły z nią prowadzić zwycięską wojnę i dumną Anglją, tę „panią mórz“, jak ją nazywają, upokorzyć, a co najmniej zmusić do tego, że z Niemcami więcej jeszcze będzie się liczyła.

I nie dzieło kulturalne, nie zdobycz ogólno-ludzka, ale wzgląd wojskowy przeważa w większości prasy niemieckiej, że w zniszczeniu balonu upatruje klęskę publiczną i powszechną, klęskę narodową tj. klęskę całego narodu niemieckiego. Ten wzgląd był decydujący u prasy niemieckiej.

To też wezwała cały naród niemiecki do składek publicznych, żeby hr. Zeppelinowi dać w ręce potrzebne pieniądze do zbudowania nowego balonu czyli okrętu powietrznego. I jak do tej chwili — w przeciągu kilku dni — zebrano olbrzymią sumę przeszło dwóch miljonów marek. Dawają banki niemieckie i bogaci bankierzy, dawają miljarderzy, dawają biedni i ubodzy, dawają magistraty miast, dał król wyrtemberski 20,000 mk., za nim pójdą prawdopodobnie inne ukoronowane głowy, dał minister wojny z funduszu wojennego. Dotąd magistrat miasta Berlina wstrzymał się z darem narodowym, nie poszedł za przykładem magistratów innych miast i hr. Zeppelinowi nic nie uchwalił. Tłomaczą to, że magistrat berliński z obawy przed socjalistami nic nie chce przeznaczyć, bo socjaliści w Berlinie nie pozwolą sobie bezkarnie w wąsy dmuchać. To też gazety niemieckie wołają z oburzeniem: I to ma być magistrat stolicy państwa!

Niewątpliwie ten zapał ogólny, ten żal powszechny z powodu zniszczenia balonu, te składki publiczne świadczą o wielkiej narodowej energji narodu niemieckiego.

Dalecy jesteśmy od tego, żeby tę energją i zapał narodowy Niemców obniżać, bo trzymamy się wiernie hasła znanego: „suum cuique“ — każdemu, co mu się należy. Ale mimowoli nasuwa się myśl, że ten naród niemiecki, który czuwa troskliwie i energicznie, żeby niczego nie uronić z swych zdobyczy, w łonie swem cierpi i znosi hakatyzm, który dla narodowych właściwości, a nawet dla narodowego bytu i istnienia innego narodu nie ma i nie chce mieć żadnego zrozumienia, który prawa i uczucia narodowe innego narodu, mianowicie polskiego, depce bezwzględnie i często brutalnie, a hasło „suum cuique“ pojmuje tak, że ono tylko dla Niemców ma racją bytu, ale dla narodu polskiego nie ma nawet znaczenia złamanego szeląga, jak swego czasu wyraził się stary Bismarck o przyrzeczeniach monarchów pruskich, danych ludności polskiej.

Niemcy zbierają składki, ożywiają się wzajemnie zapałem, dodawają sobie wzajemnie energji i otuchy, żeby powetować swą klęskę narodową, choć w tym wypadku chodzi o nic więcej, jak tylko o — balon, a więc o rzecz ludzką, którą można na nowo zbudować.

Ale gdy my polacy walczymy — nie o balon — tylko o rzeczy, które dla każdego narodu są świętemi, gdy walczymy o wiarę i mowę naszych ojców i praojców, o prawa nasze, o cały nasz byt i istnienie całe narodowe, wtedy nie ma dla nas potrzebnego zrozumienia i wyrozumienia, wtedy hakatyzm głosi brutalnie, że trzeba potrzaskać nam naszą narodową kość pacierzową.

Tak hakatyzm pojmuje hasło: suum cuique!

Tylko że istota nasza narodowa i jej obrona — to nie balon narodowy, zależny od wichrów, burz i elementarnych sił w przyrodzie, ale poczętą jest z ducha i ugruntowana na podstawie praw Boskich.

A jeżeli Niemcy w utracie jednego balonu upatrują powszechną klęskę narodową, jeżeli ta okoliczność pobudza ich do zbiorowych składek publicznych i ożywia zapałem, o ileż więcej my polacy, nie mający na obronę naszą ani państwa samodzielnego, ani wojsk miljonowych, tylko Boga i siebie samych, czuwać winniśmy nad tem, co nasze, co polskie, co jest nie jednym balonem narodowym — ale kwestją życia lub śmierci naszej.

Ten odłam narodu niemieckiego, który wojuje pod znakami HKT, tego rozumienia dla nas nie ma, za to ma rozumienie dla trzaskania nam kości pacierzowej i bakatyści, którzy z powodu zniszczenia balonu popłakali się w swych gazetach dosłownie jak bobry, w tej samej chwili głoszą wydeptanie i wyniszczenie narodowe żywiołu polskiego.

Tak pojmują hasło: „suum cuique!“

Prusy ostoją państwowego i międzypaństwowego wstecznictwa.

Prusy słyną z tego, że u siebie urządzają się, lub conajmniej usiłują urządzić się w duchu coraz większego wstecznictwa i to w czasie, kiedy w państwach zacofanych przebłyska duch postępu usuwający reakcję zatruwającą szczęście jednostek i społeczeństw. Ustawodawstwo krajowe zwykle opieprzone bywa wstecznictwem, nie mówiąc już nic o brutalnych wprost niemożliwych ustawach antypolskich.

Lecz Prusacy nietylko u siebie brutalną łapą depcą ducha obywatelskiego, wyrywającego się do wyżyn wolności. Używają oni za pomocą dyplomacji wszelkich sił, by i w innych państwach panował duch reakcji, by złota wolność nie zawitała dla ludów, ciemiężonych przez egoistyczno-materjalistyczne jednostki, które roszczą sobie przestarzałe prawo do przewodzenia narodom i zbierania korzyści z pracy ludów dla dogodzenia ambicji i różnym zachciankom. U dworów zagranicznych dyplomaci niemieccy nie zastępują wprawdzie państwa pruskiego, tylko Rzeszą niemiecką, ale ponieważ prusacy w Rzeszy grają pierwsze skrzypce, dla tego i przy wysyłaniu dyplomatów główną rolę odgrywają prusacy i śmiało można powiedzieć, że dyplomaci niemieccy działają w duchu pruskim. Z tej też racji dyplomacja niemiecka ponosi klęski, bo narody zrywające pęta przestarzałych form reakcyjnych nie mogą spokojnie patrzyć na to, jak dyplomaci niemieccy z kirasjerskim butem pruskim włażą im w drogę i przeszkadzają w uzyskaniu wolności. Nie tajną jest gospodarka pruska w Rosji, skutkiem której nie tylko bracia nasi w Królestwie, lecz nawet sami rosjanie wiele muszą cierpieć.

Godne podania są dwa zajścia z ostatniego czasu, które jaskrawym są dowodem na to, że prusacy na całym świecie podtrzymują wstecznictwo. Kiedy w Persji wybuchło powstanie, które tłumiono za pomocą kozaków, uciekali powstańcy do ambasad obcych mocarstw. Poselstwo angielskie z największą gotowością dało uciekającym schronienie i obronę natomiast poselstwo niemieckie zamknęło uciekającym przed nosem drzwi. Prusacy więc stanęli po stronie wstecznictwa szacha, który planował zamach na konstytucją.

Drugi przypadek zdarzył się z okazji ogłoszenia konstytucji w Turcji. — Gdy konstytucją ogłoszono, wszystkie okręty obcych państw, znajdujące się w porcie carogrodzkim, wywiesiły flagi na znak radości, tylko okręty niemieckie flagi nie wywiesiły. Nie było też rzeczą tajną, że dyplomacja niemiecka wpływała na sułtana, by nie zważał na żądania młodoturków. To też z tego powodu zapanowało w Turcji przeciwko Niemcom wielkie oburzenie.

Korespondent konstantynopolski „Corriere della Serra“ donosi, że podczas manifestacji ulicznych, urządzanych z powodu ogłoszenia konstytucji, wznoszono okrzyki: „Niech żyje Anglja! — Niech żyje Francja! — Precz z Niemcami!“

Na parowcu, kursującym po Bosforze, oficerowie tureccy wyszydzali pasażerów niemieckich i nazywali ich „kreaturami tyrana Abdul Hamida“. „Nienawiść do Niemców — pisze korespondent włoski — jest rzeczywiście ogromna.“

Natomiast cieszy się wielkimi sympatjami kół liberalnych tureckich Anglja, jako kraj, który zawsze występował w obronie liberalizmu i postępu i nie popierał absolutnych rządów Abdul Hamida.

Przybycie nowego ambasadora angielskiego do Konstantynopolu dało sposobność do urządzenia wielkiej manifestacji anglofilskiej. Zebrał się wielotysięczny tłum dla powitania nowego przedstawiciela Anglji i przedstawiciel manifestantów Emrullah-effendi wygłosił do nowego posła mowę, w której między innymi oświadczył:

„W imieniu wszystkich turków, którzy dziś są wolni, witam przedstawiciela wielkiego narodu, który najpierw dał światu urządzenia liberalne. W imieniu całego narodu dziękuję waszej ekscelencji za sympatję, którą pański kraj okazywał zawsze świętej sprawie wolności ottomańskiej.“

Następnie ogromny tłum ludu, wśród okrzyków na cześć Anglji, odprowadził jej przedstawiciela do gmachu ambasady.

Niemcy dzięki przewadze pruskiej stały się ostoją międzynarodowego wstecznictwa i dzięki temu ponoszą jednę klęskę dyplomatyczną po drugiej. Po azjatyckiej Rosji kulturalne Niemcy albo raczej Prusy przejęły na siebie zadanie podtrzymywania w świecie reakcji.

Korespondencja.

Piszą nam z Swarzędza:

W czwartek dnia 6 bm. w święto Przemienienia Pańskiego odbyła się w kościele naszym rzadka a piękna uroczystość introdukcji naszego czcigodnego duszpasterza, X. Tomasza Nejczyka. Wdzięczni parafjanie — chcąc w dniu tym ważnym duszpasterzowi swemu i w zewnętrznej formie okazać przywiązanie i miłość, nie poskąpili czasu i mozołu, aby tak dom Boży, jak plebanią w godowe przyodziać szaty, tworząc z nich istny las zieleni i kwiatów.

Już zdala witał przychodniów umieszczony nad główną bramą cmentarną wśród girland i wieńców piękny kolorowy transparent z symbolicznym wyjątkiem z Pisma św.: „Oto kapłan, który się spodobał Bogu“.

Kler dekanalny zebrał się nieomal w komplecie; nawet z Poznania przybyło kilku księży z X. dziekanem i radcą Koteckim na czele.

Wśród pieśni „Kto się w opiekę“ wprowadziło duchowieństwo z liczną rzeszą parafjan X. proboszcza o godzinie pół do 11 przed południem procesjonalnie do kościoła, Po odprawieniu rytuałem przepisanych modlitw, przyszedłszy do ołtarza, zwrócił się czcigodny X. introduktor, proboszcz Fórmanowicz z Czerleina i w krótkich, z serca płynących słowach do parafjan i nowo kreowanego X. proboszcza, życząc dodatnich owoców wspólnej pracy.

X. proboszcz Nejczyk do głębi serca wzruszony zaznaczył, przyjmując na barki swe brzemię odpowiedzialności za powierzoną sobie trzodę, aby mu parafjanie nie stawiali trudności, lecz poma-

gali w znojnej pracy celem uzyskania dóbr doczesnych i wiecznych. Po odśpiewaniu „Te Deum“ rozpoczął ksiądz proboszcz Najświętszą Ofiarę, wśród której po ewangelji wstąpił na ambonę X. Krzeszkiewicz, proboszcz z Uzarzewa.

W porywających słowach przedstawił wymowny kaznodzieja obraz kapłana, przyjmującego trudy parafjalne.

Oby słowa czcigodnego kapłana plon wydały obfity.

Po skończonem nabożeństwie odprowadzono X. proboszcza wśród dźwięków pieśni „Boże w dobroci“ procesjonalnie na plebanją, poczem X. proboszcz wydał dla czcigodnego duchowieństwa i dozoru kościelnego wspaniały obiad, wśród którego wygłoszono liczne toasty.

Towarzystwa robotników i chóru kościelnego cennymi obdarzyło X. proboszcza podarkami. Te dwa Towarzystwa odśpiewały na plebanji pod kierownictwem swego dyrygenta p. organisty Zaporowskiego poprawnie szereg pięknych utworów muzycznych. Po odpaleniu sztucznych ogni, w nowym parku i odśpiewaniu pieśni „Wszystkie nasze dzienne sprawy“ zakończyła się uroczystość.

Księdzu Proboszczowi życzymy wiele lat zdrowia i życia, aby w duszpasterstwie swojem doczekał się u nas nie tylko srebrnego, ale złotego i djamentowego jubileuszu.

Kilku wdzięcznych parafjan.

Sygnały wojenne.

Praska „Bohemia“ główny organ Niemców z Królestwa czeskiego, utrzymujący stale bezpośrednie stosunki z Berlinem, zamieściła ciekawą korespondencją ze stolicy Prus, opatrzoną sensacyjnym tytułem: „Niebezpieczeństwo wojny.“ W Niemczech — powiada korespondent berliński — wszyscy mówią o możliwości blizkiego wybuchu wojny europejskiej a mówi się o tem we wszystkich warstwach społecznych tak gorączkowo, że od dawnych już czasów nie obserwowano takiego zjawiska. A nastroju tego — wywodzi korespondent — nie podsyca się wcale z góry. Spokój narodu niemieckiego skończył się, odkąd publiczność wie o przyrzeczeniu zbrojnej pomocy, danej przez Anglją Francji na przypadek zaczepienia jej przez Niemcy. Opinią niepokoją sojusze, zawierane na wszystkie strony bez Niemiec. Ale też lud niemiecki przejęty jest na wskroś słowami, wyrzeczonemi przez cesarza Wilhelma w Doeberitz: „Niech tylko przyjdą!“ — a naczelnik państwa wyraził się w ten sposób z całą świadomością i umyślnie tak, żeby sfery urzędowe nie mogły tego wyrażenia „sprostować“, łagodząc je lub... zaciemniając sens, który cesarz chciał mieć jasnym i niedwuznacznym. I nie jest też to przypadkiem, że historyk Lamprecht mówił w Lipsku o możliwości wydobycia oręża z pochwy — w tej właśnie chwili. W Anglji nie mają czystego sumienia w obec Niemiec, — pisze dalej korespondent — jakkolwiek — dodaje odrazu — stosunki angielsko-niemieckie nie grożą jeszcze naruszeniem pokoju. W Anglji jednak nie wszyscy są tego zdania i nie wyłączają tam możliwości blizkiego zatargu. Niemcy są na wszystko przygotowane i wiedzą, że najlepszą rękojmią pokoju jest — urządzić się tak, „żeby inni nie mogli chcieć czego innego, jak tylko pokoju i żeby się musieli namyślić trzy razy, nimby wyciągnęli szablę.“

Skrępowanie swobody robotników.

***) „Berl. Volksztg.“ donosi o zamachu na swobodę robotników w Nadrenji i Westfalji. Zamachu tego dokonuje kilka wielkich przedsiębiorstw fabrycznych — które zawarły między sobą kontrakt, że pod karą 1500 marek za każdy poszczególny wypadek obowiązują się „pod żadnym warunkiem werbować dla siebie lub kogo innego robotników u kogokolwiek z tych, którzy kontrakt podpisali, ani nie przyjmować robotnika zwolnionego przez jednę z podpisanych fabryk, jeżeli od uwolnienia robotnika minęły dowodnie, co najmniej 4 miesiące. Fabryka, która robotników zwolniła z pracy, może ich przyjąć z powrotem. Robotników zwolnionych z pracy z powodu nieposłuszeństwa lub niekarności albo za występek przeciwko honorowi, wolno innej fabryce przyjąć tylko na mocy uchwały osobnego komitetu.

Celem przeprowadzenia zobowiązań tych w praktyce, wymieniać będą fabryki do 5 każdego miesiąca spisy tych robotników, którzy w przeciągu ubiegłego miesiąca zostali przyjęci i wydaleni. Osobna lista ma być spisana dla tych robotników — którzy nie zostali prawidłowo zwolnieni z pracy. Kontrakt ten podobno istnieje już od r. 1876. Zawarły go wówczas między sobą następujące fabryki; 1) Tigler, 5) huta „Phoenix“, Ruhrort, 7) Emscher Huette, Eisengieserei und Maschinenfabrik Horlewe, 4) Firma Fritz Suennemann, 5) Tow. akcyjne „Phoenix“, Zeche Westende, 6) Rheinische Stahlwerke Neiderich H. u. C, Albert Phosphatmalmuehle, Ruhrort, 7) Gutenhoffnungshuette, Oberhausen, 8) Firma Edward Zeyn.

Kontrakt odnowiony został w roku 1905. W r. 1907 został kartel oprócz tego rozszerzony. Przystąpili do niego członkowie duisburskiego związku pracodawców (Duisburger Arbeitgeberverband) Wstęp kontraktu opiewa, że pracodawcy czynią to wszystko „dla dobra swych ludzi“, mianowicie, ażeby „ich ustatkować“ i uczynić przystępnymi dla ładu i porządku!! —

Opieka nad młodzieżą.

***) Pod datą 25 ub. m. wydał minister dla handlu rozporządzenie do naczelnych prezesów i prezesów rejencji, w którem zwraca uwagę na konieczność stwarzania instytucji dla opieki nad młodzieżą przy szkołach uzupełniających przemysłowych i kupieckich w wolnym od zatrudnienia czasie. Rozporządzenie to pisze między innemi:

„Dla rozwoju opiekuńczych instytucji może się często przyczynić to, że uczniowie szkół uzupełniających sami będą brali udział w zarządzaniu temi instytucjami. Bez wahania, raczej z radością witałbym Towarzystwa, któreby się wśród młodzieży utworzyły celem wspólnego zarządzania instytucjami opiekuńczemi. Oczywiście musieliby kierownicy i nauczyciele szkół uzupełniających do Towarzystw tych wstępować. Jeżeli udział ten nie będzie traktowany zbyt ciasno, jeżeli nauczyciele okażą zrozumienie dla młodzieży, może stąd powstać stosunek wzajemnego uczni do nauczycieli zaufania, który obu stronom przyniesie korzyści. Wszelkie dążności zuniformowania albo biurokratycznego zszematyzowania muszą instytucjom opiekuńczym być dalekiemi.

„Latem należy naczelne miejsce oddać ćwiczeniom cielesnym jakiegobądź rodzaju, a więc gimnastyce, gonitwom, sportowi, oraz wędrówkom. Nie ma sposobu lepszego, jak gimnastyka, któraby wśród młodzieży w równej mierze budziła swobodne i wesołe usposobienie, chęć do zdrowych i przyzwoitych zabaw oraz popęd do rozumnego zużytkowania nadmiaru siły. Zimą trzeba będzie ćwiczenia cielesne ograniczyć. Oczywiście ślizgawki i sportu zimowego nie potrzeba spuszczać z oka. Ale główną uwagę trzeba będzie skierować na utworzenie przytułków terminatorskich (Lehrlingsheim), w których młodzież w wolnym czasie znaleźć będzie mogła przyjemny odpoczynek, Towarzystwo rówieśników i przystojną zabawę — mianowicie w niedzielę po południu i wieczorem. Na które uczestnictwo liczyć także mogą wieczory z odczytami naukowemi lub z programem muzycznym i innemi rozrywkami.

„Szczególną wartość kłaść należy na to, ażeby młodzież zaopatrzyć w doborowe książki do czytania. Własne bibljoteki założyć tylko będą mogły większe szkoły uzupełniające, ale i wśród skromnych warunków będą mogli nauczyciele obudzić wśród młodzieży chęć do czytania, wskazując im odpowiednie źródła (bibljoteki ludowe itp.), z których o książki do czytania będzie się mogła postarać.“

Ażeby państwowej i gminnej akcji pod tym względem nadać wewnętrznej spoistości, poleca rozporządzenie ministerjalne, ażeby okręgi, obwody lub prowincje postępowały według jednolitego planu, ażeby stale się porozumiewały i wymieniały między sobą wzajemne doświadczenia. — Rozporządzenie zwraca szczególną uwagę na wybór osób do prowadzenia tej akcji i uzależnia od szczęśliwego rozwiązania tej kwestji powodzenie tej akcji.

*** Przedruk artykułów oznaczonych trzema gwiazdkami *** jest zabroniony. — Redakcja.

Wiadomości polityczne.

Niemcy. W ostatnim czasie krążyły pogłoski o pogodzeniu się cesarza Wilhelma z księciem Cumberland, Obecnie donoszą urzędowo, że pogłoski te są zupełnie mylne.

— Sejm pruski ma być zwołany 20 października.

— Otwarto w Darmsztadzie 9 międzynarodowy kongres stenografów. będący pod patronatem wielkiego księcia heskiego. Jest obecnych 150 delegatów z różnych państw.

— Szczecin. Odbyło się bardzo burzliwe zebranie nitowników okrętowych. — Chodziło o unieważnienie uchwały, według której dla braku przepisanej liczby dwóch trzecich części głosów za dalszem prowadzeniem, walka ta musiałaby ustać. Urządzający tenże wiec twierdzili, że w głosowaniu brali udział także nieinteresowani. Wolnomyślnego posła Dohrna i b. socjalistycznego posła z Szczecina Herberta, gdy usiłowali nakłonić nitowników do odstąpienia od walki wręcz zakrzyczano. Rezultatem głosowania było obalenie uchwały. Za dalszem prowadzeniem walki oddano 327, przeciw 65 głosów. W obec tego nastąpi wydalenie z pracy wszystkich robotników okrętowxch, tak że liczba ich wynosić będzie 45.000.

Rosja. Car rosyjski przybędzie w najbliższym czasie do Królestwa. Parowcem ma przybyć do Gdańska, a następnie drogą żelazną pruską prze Toruń i Aleksandrowo pojedzie do Spały, gdzie zapoluje na grubą zwierzynę.

— Wielki książę Mikołaj Mikołajewicz złożył kierownictwo w Radzie obrony krajowej. Obecnie podał się także do dymisji wielki książę Sergjusz Michałowicz, generalny inspektor artylerji. — Jako powód dymisji podano nieporozumienia z ministerjum wojny z powodu złego stanu fortecy władywostockiej, o czem przekonał się wielki książę osobiście podczas podróży swej inspekcyjnej. Z drugiej strony donoszą, że dymisję spowodowała znana mowa Guczkowa w Dumie, skierowana przeciw obsadzaniu wysokich urzędów wyłącznie przez wielkich książąt.

Austrja. Król angielski wyjechał wczoraj z Ischlu i udał się do Marienbadu. Podobno podczas zjazdu omawiano bardzo ważne sprawy dotyczące polityki europejskiej a szczególniej sprawę reform macedońskich i nadanie konstytucji Turcji.

Turcja. Prawo wyborcze, przewidziane w konstytucji, przesłane już zostało władzom administracyjnym do wykonania. Wybory odbywają się pośrednio, na 250—500 prawyborców przypada 1 wyborca (walman). Okręgi wyborcze podzielone zostały podług sendżaków (powiatów). Na 50 000 męskich mieszkańców męskiego rodzaju przypada 1 poseł. Te powiaty, które mają mniej niż 50 000 męskich mieszkańców, wybierają 1 posła, jeżeli mają przynajmniej 25 000 mieszkańców. Powiaty liczące 75 090 do 125 000 męskich mieszkańców wybierają 2, aż do 175 000 mieszkańców 3, aż do 220 000 mieszkańców 4 posłów. — Czynne prawo wyborcze przysługuje każdemu otomańczykowi (a więc i chrześcjanom serbskim i bułgarskim), który jest w pełni praw obywatelskich, skończył 25 lat życia i płaci jakikolwiek podatek. Także wojsku(!) przysługuje prawo wyborcze, Posłem może być wybrany, kto posiada powyższe kwalifikacje i skończył 30 lat życia. Urzędników i ministrów nie wolno wybierać na posłów. Wybory przeprowadzają osobne komisje bez udziału władz politycznych. (Wielki wezyr pruski książę Bülow może się ztąd przekonać, że tureckie prawo wyborcze jest o wiele lepsze od pruskiego. Redakcja.)

— Do „Vossische Ztg.“ donoszą z Konstantynopola: Między komitetem młodotureckim w Konstantynopolu, a komitetem w Paryżu doszło do zupełnego zerwania. Komitet paryski domagał się przed kilku dniami zmuszenia sułtana do abdykacji, natomiast konstantynopolitański dał publicznie wyraz swej wierności dla władcy i odmówił wszelkiego udziału w planach paryskich.

— Z Konstantynopola donosza o walkach nadgranicznych między wojskiem tureckiem a bułgarskiem, w których 12 żołnierzy tureckich poległo. Zachodzi przypuszczenie, że bułgarzy z umysłu prowokują zatargi nadgraniczne.

Włochy. Z powodu rocznicy koronacji papieskiej kardynał Merry del Val celebrował w kaplicy sykstyńskiej mszą świętą; obecnych było 16 kardynałów, wielu biskupów, prałatów i członków ciala dyplomatycznego, oraz zaproszonych gości. Papież, siedząc na tronie pomiędzy kardynałami Segna i della Volpe, udzielił w końcu błogosławieństwa.

Subhasty w sierpniu.

Dnia 19 na sądzie we Wrześni o godz. 10 posiadłość zap. Strzałkowo huby nr. 40 Józefa Mielcarek, w obszarze hektarów 35,13.

Dnia 19 na sądzie we Wrześni o godz. 11 min. 15 obsada zap. Strzałkowo huby nr. 20, Jana Cylińskiego, w obszarze 16,85 ar.

Dnia 19 na sądzie w Jutrosinie o godz. 9 posiadłość zap. Jutrosin nr. 285 i 531, Juljanny ur. Helmanowicz i Stanisława Sibory w obszarze 2,35,98 ha.

Dnia 19 na sądzie w Ostrowie o godz. 10, obsada zap. Janków przygodzki nr. 95 i 167, Franciszka Górnego, w obszarze 1,36,52 ha.

Dnia 19 na sądzie w Poznaniu o godz. 9 kamienica zap. Poznań-Jerzyce nr. 1089, Pawła Bąkowskiego, w obszarze 11,13 ar.. wartość dochodu 15,500 m.

Dnia 20 na sądzie w Kościanie o godz. 9 i pół posiadłość zap; Bielewo nr. 24, Małgorzaty ur. Roszkowiak i Andrzeja Kobusa.

Wiadomości z blizka i z daleka.

Poznań, dnia 14-go sierpnia 1908.

Uczmy dzieci czytać i pisać po polsku!

* **Wielkopolskie karty z pelikanem** sztuka 10 fen. są do nabycia wszędzie tam, gdzie się sprzedaje telegramy gratulacyjne.

* **Poseł do ludu polskiego.** Abonentów na prowincji prosimy, by się po „Posła“ zwracali bezpośrednio do administracji Katolika (Bytom — O.|Schl.) Administracja pisma naszego sprzedawać będzie „Posła“ tylko odbiorcom na miejscu.

* **Biedna wdowa,** cierpiąca i słaba, zupełnie niezdolna do zarobkowania zgłasza się na tej drodze do miłosierdzia publicznego — prosząc o wsparcie. Upraszamy o nadsyłanie składek na ręce naszej Ekspedycji, ul. Posadowskiego 39, Bóg zapłaci!

* **Biuro** informacyjne Polskiego Centralnego Komitetu wyborczego i Biuro „Straży“ przy Alejach nr. 18, jest otwarte codziennie rano od 10—1, po południu od 4—6, w niedzielę i święta od 12—1. Adres: Dr. Tadeusz Jaworski, Poznań—Posen. Telefon 1640, tylko w godzinach od 10—1 i 4—6. — Prosimy o nadsyłanie wiarogodnego materjału jako to: zakazów i rozporządzeń policyjnych i administracyjnych, nadużyć komisarzów, landratów i urzędników stanu, akt sądowych i wyroków itp. — dla użytku posłów naszych.

* **Gospodarz Wincenty Tomczak** z Główny nabył od Banku Parcelacyjnego w Poznaniu, piękny folwark Zieliniec pod Swarzędzem, dając w zamian swoje 60 morgowe gospodarstwo w Głównie pod Poznaniem. Pan Tomczak jest znany w okolicy, z zabiegliwości i mrówczej pracy, dla tego życzymy mu jak najlepszego powodzenia na nowej siedzibie.

* **Poznań.** (Urząd stanu cywilnego z dnia 13-go sierpnia 1908 r.) Zapowiedzie: Mularz A. Jankowski z Wł. Bukowską. Mechanik N. Staszewski z I. Nogajewską. Rzeźnik St. Ochotny z W. Kubaszak. Architekt A. Röseler z M. Schnabel. — Śluby: Kołodziej Franc. Staśkowiak z St. Maciejewską. — Urodziny. Syna: Książkowy O. Dupka. Robotnik St. Maciejewski. Właściciel dóbr W. Sliwiński. Szafner pocztowy Ignacy Koza. Niezamężna L. — Córkę: Ranżujący R. Pelchen. Robotnik Andrz. Goroński. Krawiec F. Möhrenberg. Robotnik Jan Jarmark. Niezamężna B. — Umarli: Wdowa L. Berger ur. Kirsten 82 lata. Wdowa Fr. Wojciechowska 81 lat. Rendant kasowy Ant. Lewandowski 64 lata. Mistrz szewski Wład Książkiewicz 42 lata. H. Sporakowski 1 r. 10 mies. 16 dni. St. Konieczka 13 dni. H. Bartoszkiewicz 28 lat.

* **Poznań.** W listopadzie rb. odbędą się w Poznaniu wybory do rady miejskiej. Z dniem 1 stycznia wylosowanych będzie 20 radnych, prócz zmarłych. Spisy uprawnionych do głosowania wyłożone będą od jutra 15 sierpnia przez dwa tygodnie na sali ratuszowej i każdy wyborca ma dostęp do nich. Zwracając już dziś uwagę, donosimy, żeby nikt nie zaniedbał się przekonać, czy jest w liście zapisanym, gdyż tylko wtedy ma się pewność, że można brać udział we wyborach radnych.)—(W środę wieczorem około godziny 8 eksplodowała przy ulicy Poznańskiej nr. 21 lampa, przyczem odniosły 3 osoby znaczne poparzenia. Dwom z nich udzieliła straż pożarna pierwszej pomocy i odstawiła do tutejszego lazaretu miejskiego. Większego pożaru nie było.)—(Znowu 20 marek zamiast jednej marki zapłacił ktoś w nocy z 11 na 12 bm. dorożkarzowi.

karzowi samochodu nr. 3, Pawłowi Kwaśnikowi.

* **Ze sprzedaży kart gratulacyjnych i kondolencyjnych** zastępujących telegramy, wpłynęło do kasy za pośrednictwem p. Okoniewskiej, ul. Teatralna, 11,25 mk., Kostrzewskiego („Globus“) 2,25 mrk.. Kostrzewskiego („Hermes“) 4,50 mk., księgarni św. Wojciecha 11,25 mrk. — Razem 29,25 marek.

Kusztelanowa, skarbniczka, ul. Ogrodowa 12.

* **Zwracamy uwagę** na ogłoszenie subhasty domu z dwoma składami odbyć się mającej 19. 8. 08, o godz. 11 w Wrześni. Bardzo korzystna sposobność dla kupców.

* **Zwracamy uwagę** na ogłoszenie p. Zawadzkiego, cukiernia przy ul. Wodnej 7, który urządza w sobotę, dnia 15 bm. koncert w swoim ogrodzie.

* **Zwracamy uwagę** na ogłoszenie o wielkim koncercie, który wykona orkiestra Towarzystwa muzycznego pod dyr. p. A. J. Szała w sobotę w święto Wniebowzięcia N. M. P. w St. Domingo. Z koncertem połączona zabawa familijna i gry o żywy inwentarz.

* **Komitet** urządzający corocznie pielgrzymkę do Dąbrówki kościelnej pragnie zawiązać się w Towarzystwie „Pielgrzym“ pod wezw. Matki Boskiej Dąbrowieckiej. W tym celu zaprasza się gorąco wszystkich gorliwych uczestników pielgrzymki na pierwsze zebranie, które się odbędzie w niedzielę, d. 16 bm. o godz. 5 po południu na dolnej sali Domu Katolickiogo.

Za komitet: Stanisław Lisiecki,

* **Szanownym** członkom Tow. cechowej czeladzi szewskiej w Poznaniu przypominamy, iż w niedzielę, dnia 16 bm. przypada odpust jako uroczystość św. Jacka w kościele Podominikańskim. Msza św. na intencją Towarzystwa naszego odprawi się rano o godzinie 9 i pół. Nazajutrz w poniedziałek, msza św. żałobna za zmarłych członków o 9 godzinie rano.

* **Msza św.** na intencją członków Tow. „Pielgrzy“ w Poznaniu odprawi się dnia 15 sierpnia o godzinie 8 rano w kaplicy Matki Boskiej Różańcowej.

* **Wielki wieniec żniwny** ze współudziałem mniejwięcej 100 osób urządza Towarzystwo śpiewu „Halka“ w Jerzycach, w niedzielę, dnia 16-go sierpnia rb. w Urbanowie.

* **Pan Andrzej Rozmiarek** z Czołowa zdał z odznaczeniem egzamin doktorski na uniwersytecie w Bonn.

* **Ważny wyrok.** Gospodarz M. podał wniosek o pozwolenie postawienia na swym gruncie domu mieszkalnego. Policja, jak się zresztą po niej spodziewać było można, odmówiła, opierając się na ustawie osadniczej z dnia 10 sierpnia 1904 r. M. udał się ze skargą do wyższego sądu administracyjnego, który wywody władzy policyjnej uznał i udzielił pozwolenia na pobudowanie domu mieszkalnego. Gospodarz M. w r. 1906, gdy wniósł pierwsze podanie, miał podobno się w piśmie wyrazić, że zamierza ze swego gospodarstwa utworzyć dwie osady, które dwom córkom swym chce dać. Później jednakowoż zeznał, że go źle zrozumiano, że miał na myśli pobudowanie sobie domu wymierniczego, a w nim równocześnie umieścić jednę córkę, cierpiącą na umysł, co też zostało zapisane do ksiąg gruntowych. Wobec tego sąd przyszedł do przekonania, że nie chodzi w tym przypadku o tworzenie nowej osady i unieważnił wydany swego czasu zakaz policyjny.

* **Bank polski sprzedawczykiem.** „Dziennik Bydgoski“ donosi: Znowa dostał się szmat polskiej ziemi w obce ręce. Sprzedawczykiem w tym przypadku nie była pojedyńcza osoba, tylko — Spółka ziemska w Tucholi. Posiadłość swoją w Nowych Glinkach, nabytą swego czasu od p. Frąckowskiego rozparcelowała w ten sposób, że gorsze części dostały się gospodarzom polskim, a 70 mórg najlepszej ziemi sprzedała niemce p. Dreyerowej, biorąc za morgę 345 marek, mimo, że pan Michał Osiński ofiarował 350 marek. Pośredniczył w tej sprawie p. Lempka. Panowie zarządu spółki zechcą się ze swego dziwnego postępowania wytłomaczyć, choć to smutnego faktu w niczem już nie zmieni. W każdym razie społeczeństwo ma prawo domagać się wyjaśnienia i stanowczo go żąda.

* **Polacy składkują na balon Zeppelina.** „Lech“ pisze: Że niemcy łożą pieniądze na odbudowanie balona Zeppelina, od którego zdaniem ich zawisła przyszłość państwa niemieckiego, nic w tem dziwnego, — lecz żeby polacy łożyli na narodowe cele niemieckie, tego chyba już nikt nie rozumie. Takimi oto obywatelami „polakami“ poszczycić się może Murowana Goślina. Staraniem jednego z tamtejszych niemców zebrano tam na dar narodowy dla Zeppelina razem 206 mk., a złożyło się na tę sumę także kilku obywateli polaków, a mianowicie mistrz malarski Stanisław Rakocy 1 mk., rzeźnicy Antoni Żurowski 2 mk.. Antoni Dobrowolski 3 mk. i Maksymiljan Sulikowski 2 mk., oraz mistrz stolarski Rolewski 1 mk. Nie wiedzieć, czem się tu więcej dziwić, czy brakowi uświadomienia narodowego, czy też ogólnej odwagi.

* **Prawa obywalskie** (państwowe i miejskie) są w zawieszeniu, jeżeli ktoś podał się do konkursu. Z chwilą zamknięcia konkursu odnośna osoba wstępuje znowu we wszystkie prawa. Zwykłe zawieszenie wypłat lub przysięga manifestacyjna nie uważana jest za konkurs.

* **Czerniejewo.** Donosiliśmy przed kilku dniami, że w katolickiej szkole zarwała się posowa, obecnie odbyła się rewizja budynku szkolnego przez inspektora powiatowego z Gniezna, który uznał cały budynek grożący zawaleniem.

* **Rogowo.** Dobra rycerskie Wewiórczyn, nabyte przez komisją kolonizacyjną, rozparcelowane i osadzono na nich kolonistów ściągniętych z Galicji i z Królestwa.

* **Wągrówiec.** Dr. Piotr Laskowski mianowany tajnym radzcą zdrowia.)—(Dr. Ignacy Stroiński z Trzemeszna, główny lekarz przy prowincjalnym zakładzie obłąkanych w Dziekance, mianowany radzcą zdrowia. —

* **Tuchorze** w pow. szamotulskim. W tutejszym kościele katolickim powstał z niewiadomych przyczyn ogień. Palił się ołtarz boczny, lecz ogień został wnet spostrzeżony i ugaszony. Uszkodzone zostały dekoracje i jeden lichtarz. Części z drzewa mocno zwęglone.

* **Gostyń.** W stawie cegielni w Pempowie kąpało się dwóch listonoszów Peschel i Eckstein. Nagle znikł pierwszy pod wodą. E. nie umiejąc pływać, nie mógł udzielić tonącemu pomocy i dopiero po kilku godzinach wydobyto z wody już tylko martwe zwłoki.

* **Wolsztyn.** Jedenastoletni chłopiec szkolny Jerzy Ostrowski utonął podczas kąpania w południowym kanale Obry.

* **Piła.** W ubiegłej nocy dorwali się złodzieje do sadu fabrykanta Krausego i obrabowali wszystkie drzewa owocowe. Złodziei wyśledzono i zapisano do kary.

* **Chodzież.** Na tutejszym dworcu przychwycono dwoje dzieci, ośmioletniego chłopca i 14-letnie dziewczę. Opowiady, że pochodzą z Bydgoszczy. Przywieziono je więc dotąd. Tu wykazało się, że to nie prawda, a policja wyśledziła, że są to dzieci z Bugaja (w powiecie wrzesińskim). Skradły one rodzicom znaczną kwotę pieniędzy a zakupiwszy sobie nowe ubranie i obuwie, uciekły.

* **Żabrze** na G. Śląsku, By ujść przed aresztowaniem skoczył z okna górnego piętra piekarz Kaczmarek i zabił się na miejscu.

* **Zabity przez własną żonę.** Rzeźnik Keil w Luckenwalde, człowiek oddający się pijaństwu, a znęcający się stale nad swoją żoną, groził jej niejednokrotnie śmiercią. Gdy w tych dniach odgrażał się młotkiem, żona wydarła mu go i uderzyła męża kilka razy w czoło. Keil upadł na ziemię zbroczony krwią — i zmarł w kilku minutach.

* **Dochód lekarzy w Berlinie.** Podług ostatniego urzędowego stwierdzenia zmniejszyła się liczba lekarzy o 180, wskutek czego powiększyły się ich dochody. W liczbie 4000 jest 778, których dochód roczny nie dosięga 3000 marek, 683 lekarzy ma dochodu 3—5 tysięcy marek. A zatem większa część ma dość znośne dochody. 25 tylko berlińskich lekarzy opodatkowuje się z rocznym dochodem 34 do 40 tysięcy marek, 29 z dochodem do 50 tys. mk. i tyluż z dochodem 100 tys. mk., a 6 z dochodem do ćwierć miljona marek.

* **W pogoni za samym sobą.** Pewien młody kupiec ze Stuttgardu był policyjnie ścigany za zbrodnią przeciw obyczajności, popełnioną w Metzu. Dowiedziawszy się, że go szukają, przyjechał do Karlsruhe, przedstawił się w policji jako komisarz policji z Metzu i oświadczył, że przybył w celu wyśledzenia zbrodniarza przeciw moralności X. X. (tu podał swoje prawdziwe nazwisko) a zarazem prosił, aby policja miejscowa ułatwiła mu poszukiwania. I rzeczywiście przez kilka dni i nocy włóczył się mniemany komisarz z Metzu z urzędnikami policji miejscowej po całem Karlsruhe, naciągając ich przytem na śniadania, obiady i kolacje, które urzędnicy ci, jako koledze i gościowi z Metzu, chętnie fundowali. Gdy jednak dłuższe poszukiwania przestępcy nie odniosły żadnego skutku, jeden z komisarzy kryminalnych powziął przeciw koledze z Metzu podejrzenie i zatelefonował do Metzu. Stąd nadeszła odpowiedź, że żadnego komisarza do Karlsruhe nie wysłano, zaczem dowcipnego „poszukiwacza samego siebie“ aresztowano. Jest to młodzieniec, który wskutek zboczeń na tle seksualnem był już na kuracji w zakładzie warjatów, a niedawno stamtąd wypuszczony, znowu popadł w dawną chorobę.

* **100 robotników pod gruzami.** Nad Szegedynem na Węgrzech przechodziła ogromna burza i zwaliła komin fabryczny. Padł on na gmach, w którym znajdowało się 100 robotników, jedzących obiad, wszyscy pogrzebani zostali w gruzach. Przywołane wojsko wydobyło dotychczas 4 zabitych, 14 ciężko rannych i wielu lekko rannych. Braknie jeszcze 70.

* **W Tryencie** w Tyrolu zastrzelił ojciec własną córkę. Rzeźbiarz w kamieniu Negriolli, umieszczony w szpitalu jako niebezpieczny alkoholik, gdy mu się udało ze zakładu zbiedz, poszedł do domu, wziął rewolwer i zastrzelił własną córkę. Poprzednio nie pozwolił jej wyjść za mąż za nikogo. Po dokonanej zbrodni uciekał po dachach, gdzie go policja i dozórcy schwycili. Zeznał on, że czyn jego zadowala go w zupełności.

* **Masowe otrucie.** W hotelu „Harzburger Hof“ w Harzburgu zachorowało 40 osób ze służby hotelowej pod oznakami otrucia. Z podróżnych nikt nie choruje. — Przyczyną otrucia była potrawa mięsna, do której użyto wątrób z drobiu. Potrawę przyrządzono rano, a z powodu upału i parnego powietrza w ciągu dnia, potrawa się zepsuła.

* **Rzym.** Jednej z ubiegłych nocy napadło pięciu bandytów, uzbrojonych w karabiny, obejście wieśniaka Agostina Cortiny, tuż pod Rzymem. Kazali opuścić dom Cortinie, jego 14-letniemu synowi i parobkowi, poczem zaczęli salwami strzelać do wszystkich. Ojciec i syn, przeszyci wielu kulami, padli na miejscu; parobek otrzymał tylko kulę w nogę i udał nieżywego; później uciekł i zawiadomił o całym wypadku władzę. Po sprawcach wszelki ślad zaginął, a przypuszczają, iż był to akt zemsty ze strony członków mafji.

Papierosy Oświata

na 1 ½ fen. sprzedaż są doskonałe.
Do nabycia w każdym lepszym interesie.

* **Kalendarz.** Sobota, dn. 15 sierpnia rb. Wniebowzięcie NPM. Wschód słońca o godz. 4, min. 43, zachód o godz. 7, m. 24.
Niedziela, dnia 16 bm. Rocha wyzn.
Poniedziałek, dnia 17 bm. Anastazego.

Ruch w Towarzystwach.

Zebrania odbędą się:

— Siodlarzy polskiego Związku zawodowego w sobotę, dnia 22 bm. o godzinie 9 wieczorem w zwykłym lokalu posiedzeń.

— Katol. Tow. Robotników polskich w niedzielę, dnia 16 bm. po poł. o godz. 5-ej na sali Dominikańskiej.

— Filji metalowców polskiego Związku zawodowego w niedzielę, dnia 16 bm. o godzinie wpół 1 w południe w Domu Katol.

— Tow. „Pielgrzym“ pod wezw. Boga Rodzicy w niedzielę, dnia 16 bm. o godz. 5 wiecz. na sali Dominikańskiej.

— Tow. krawców w sobotę, dnia 15-go bm. o godzinie 4 po południu na sali Dominikańskiej.

Wiadomości handlowe.

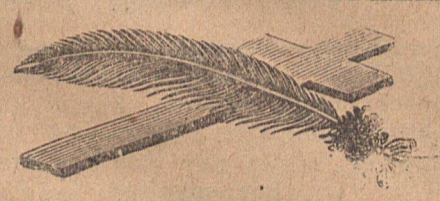
Berlin, dnia 12-go sierpnia 1908 r. Targ na bydło. Płacono za centnar (50 kg.) wagi mięsa.

Cielęta.	
a) najlepsze, tuczone mlekiem cielęta, ważące żywo najmniej 220 funtów	92—97
b) średnio tuczone i dobre cielęta od cycka	82—87
c) gorsze cielęta od cycka	46—51
Owce.	
a) najlepsze jagnięta i młode skopy tuczne najmniej 25 funtów żywej wagi	8 —82
b) lżejsze jagnięta i starsze skopy tuczne	73—77
c) miernie żywione skopy (braki)	63—68
Świnie.	
a) ciężkie tłuste świnie, szlachetniejszych ras 1 i pół lat stara, żywej wagi	63
b) tuczone mlekiem odtłuszczonem ważące żywe przeszło 180—220 funtów	62
c) dobre mięśne świnie 180—220 funtów żywej wagi	60—61
d) świnie rozwinięte małe	—57—
e) maciory	

Tuż obok zamieszczona etykieta prawdziwych **aptekarza Richarda Brandt'a pigułek szwajcarskich** jest zapisaną w cesarskim urzędzie pat. w Berlinie pod nr. 10 100 prawnie zastrzeżoną. Naśladownictwa takowej przez królewski sąd ziemiański w Berlinie, Altonie itd. karane i wyrok został przez sąd rzeszy zatwierdzony. Przeto przestrzegamy przed naśladownictwem naszego znaczka ochronnego. **Schaffhausen** (Schweiz) **A. G. dawniej aptekarz Richard Brandt.**

Fabryka papierosów i tureck. tytuniu „WULKAN“
I. F. J. Komendziński w Dreźnie
zwraca Szanownym Amatorom łaskawą uwagę na swoje papierosy i tureckie tytunie, które we wszystkich główniejszych odnośnych handlach są do nabycia.

W czwartek, dnia 13 b. m. w południe o godz. 12-tej zasnął w Bogu opatrzony św. Sakramentami ś. p.

Józef Grzeszkowiak

przeżywszy lat 55. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 16 b. m. po południu o godz. 5-tej z domu żałoby, ul. Cesarza Fryderyka 16, o czem donosi w smutku pogrążona

rodzina.

†

W czwartek, 13 bm. zmarł po dług. i ciężk. cierpieniach opatrz. ś. Sakram. ladmistrz i członek honor. tow. naszego ś. p. **Józef Grzeszkowiak.**

W zmarłym tracimy jednego z najgorl. członk. tow. naszego. Cześć jego pamięci. — Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 16 bm. o g. 5 po poł. z domu żałoby ul. Ces. Fryderyka 16. — Prosimy szan. członk. o liczne zgromadzenie się pod sztandarem. **Zarząd cech. Tow. murarzy w Poznaniu**

†

W czwartek, dnia 13 b. m. zmarł nasz członek ś. p.

Józef Grzeszkowiak.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę 16 bm. o godz. 5 po połud. z domu żałoby, ulica Ces. Fryderyka 16. O liczny udział członków w pogrzebie prosi **Zarząd Tow. Przemysłowców** w Jeżycach.

St. Domingo

W sobotę **w święto Wniebowzięcia N. M. Panny** odbędzie się

wielki koncert

który wykona orkiestra Towarz. Muzycznego pod dyr. p. A. Szała. Z koncertem połączona będzie **zabawa familijna, gry o żywy inwentarz,** oraz tańce na wolności do godz. 12. Na co jak najuprzejmiej zaprasza

4064 **Gospodarz.**

Poszukuje dzierżawy destylacji

lub składu kolonialnego najchętniej bez urządzenia, w dobrem położeniu. Oferty Poste restant **G. A. 20. Parkowo.**

GOSPODARSTWO

ca, 5 mg. roli z budynkami, ziemia pszenna jest za cenę 9,000 mk. do sprzedania przy wpłacie 3,000 mk. Zgłoszenia przyjmuje **R. Falk,** 4057
Szamotuły Samter
Scharfenorterstr. 12.

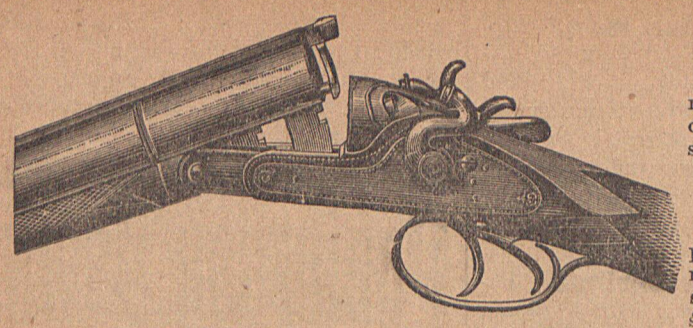
Repozytorja

do składu kolon. i tow. krótkich z maglą, 2 dobre używane **kanapy** i różne **meble** są tanio do sprzedania. **Górczyn,** ul. Hellmanna nr. 12 parter. 4074

Handel kolonialny i masła

dobrze zaprowadzony, hurtownie i detalicznie jest z powodu innego przedsiębiorstwa zaraz do sprzedania. Zgłoszenia przy **M. Zywert,** św. Marc

Cenniki na żądanie.

Tysiące Marek

rocznie wychodzą przez krótki czas polowania z kieszeni naszych za granicę i do obcych na

broń i amunicyą

przeważnie do kieszeni ludzi niefachowych, którzy starają się zwabić odbiorców hałaśliwą reklamą.

Aby stawić czoło obcej konkurencyi i wszelkim choćby najwybredniejszym wymaganiom sprostać, powiększyłem mój

skład i fabrykę broni i amunicyi

i polecam na sezon polowania:

Centralówki dokładnie wypróbowane i odstęplowane	już od mk.	**30—75,00**
Centralówki ze stałem i dobr. zamknięciem pomiędzy kurkami	„	**40—150,00**
Centralówki bezkurkowe starannie i dobrze odrobione	„	**90—250,00**
Centralówki ejektorki odpowiadające wszelkim wymaganiom	„	**250—650,00**

Gotowe naboje uznane jako najlepsze z prochem czarnym i bezdymnym. polecam po jak najtańszych cenach.

S. Nakulski. Gniezno, Rynek nr. 9.

mistrz puszkarski — właściciel fabryki broni i amunicyi. 4069

Wszelkie reparacye wykonuję szybko i starannie.

Największa ochrona bielizny

przy użyciu

Dr. Thompson'a proszku mydlanego.

3994

Wszędzie do nabycia.

B. Zawadzki

Tel. 614 **Cukiernia z ogródkiem** Tel. 614

W sobotę, dnia 15 bm.

koncert wojskowy.

Początek o godz. 7 i pół. Wstęp wolny.

Posiadłość z cegielnią

w pobliżu miasta, obszaru 350 mórg ziemi pszennej jest z pow. choroby przy wpłacie 35000 mk. do sprzedania.

Skład tow. kolonialnych z gorzelnią, obrotu rocznego ca. 100 000 mk., z powodu choroby przy wpł. 12000 mk. do sprzed.

Browar

jedyny na miasto i okolicę, z wielką salą, ogrodem do zabaw, ogrod. owocowym i ważyw., 10 mg. ziemi, z powodu śmierci małżeństwa tanio do sprzed. Tylko prawdz. reflekt. niechaj raczą przesł. zgłosz. piśm. do eksped. Wielkopolanina pod nr. 4075.

Skład kolonialny, mąki i krup w żywej ulicy jest zaraz tanio na sprzedaż. Oferty do ekspedycji Wielkopolanina pod nr. 4046.

Am Montag, d. **12. October 08** und an den folgenden Tagen findet in der **städtischen Pfandleihanstalt,** Ziegen- u. Schulstrassen-Ecke, die

Auktion

der zurückgestellten und verfallenen Pfänder von No. 30440 bis einschl. 35958 statt. Der Verkauf von Brillanten, Gold- und Silbersachen, ist auf Donnerstag, den 15., Freitag, den 16. u. Montag, den 19. October 1909 festgesetzt. Die hierbei erzielten Ueberschüsse unter 30 M. sind bis zum 30 Januar 1908, diejenigen über 30 M. bis zum 20 Dezember 09 gegen Vorzeigung der Pfandscheine in der Pfandleihanstalt abzuheben, widrigenfalls sie dem Reservefonds überwiesen werden.

Posen, den 24. Juli 1908.

Die Pfandleihanstalts-Deputation. 3869

Kto

chce posiadłość swoją w mieście lub na wsi **sprzedać** lub **kupić,** hipotekę uregulować, pożyczkę zaciągnąć, niech się uda z całem zaufaniem do najlepiej renomowanego towarzystwa [3822

Neyman i Spółka

Poznań, ulica Ludwiki nr. 2.

---

600 marek

w jednym miesiącu mogą zarobić panowie przez sprzedaż patent. artykułu zapotrzebowania bielizny. Tylko panowie którzy są dobrze zaprowadzeni w kołach oficerskich i urzędowych i posiadają pierwszorzędne referencje mogą się zgłosić. Oferty piśmienne uprasza się złożyć w ekspedycji Wielkopolanina pod nr. 4063.

Porządki kotlarskie

tanio do sprzedania. Zgł. przyjm. ekspęd. Wielkopol. pod nr. 4045.

Folwark

Dobra rycerskie ok. 1200 mórg w tem 120 mórg łąk, przeważnie pszennej ziemi, z dobremi nadkompletnemi budynkami i obsz. dworem w parku, w obwodzie Poznańskim jest 4058

korzystnie do nabycia.

Zaliczki potrzeba 60—100,000 mk. Zgłoszenia piśmienne tylko od reflektantów przyjmuje

A. Klóskowski, Posen W. 6.

Dnia 17 sierpnia 1908 po południu o godz. 5-tej odbędzie się **w Komornikach** w domu sołtysa

licytacya polow.

Komorniki II lasów Wirowskich 460 mórg. 4071

Ratajczak, przewodn. gminy.

Filia Robotników Polskiego Związku Zawod. z Główny urządza **w niedzielę 16 sierpnia br. zabawę latową**

w ogrodzie p. Okoniewskiego (Świętojańska dolina).

PROGRAM. Koncert i muzyka wiejska. Loterja fantowa. Gry towarzyskie z premiami: Dla panów: Strzelanie do tarczy kulanie w kręgle. Dla pań: Rzucanie rybą. Tłuczenie garnków. Dla dzieci wyścigi. Tańce na wolności do godz. 10 potem na sali. Polonez o godz. 8. Wymarsz w południe o godz. 2 z ulicy Pobiedziskiej nr. 13 od pana skarbnika. Wstępne 25 fen. od osoby. Dzieci niżej lat 14 mają wstęp wolny. O liczny udział prosi **Zarząd.**

Mamy na sprzedaż:

1. **Folwark** pod Poznaniem, 218 mórg w kulturze wysokiej, z pięknym dworkiem, parkiem i ogrodem. Krów dojnych 12. Cena **75,000 mk.** zaliczka **15—20,000 mk.**
2. **Gospodarstwo** pod Śremem, 90 mórg dobrej ziemi, (w tem 12 mórg łąk i 8 mórg lasu), żniwa świetne, budynki dobre, inwent. kompletny. Cena kupna **40,000 mk.** zaliczki potrzeba **20,000 mk.**
3. **Gospodarstwo** 60 mórg w Pr. Zach. stacja kolej w Złotowie (Flatow), inwent. kompl. żniwa doskonałe. Cena 23,000 mk., zaliczka podług ugody.
4. **Gospodarstwo miejskie** 40 **mórg** ziemi żytniej, dwa domy mieszk., budynki mur., inwentarze komplet. za cenę **35,000 mk.** zaliczki **10—15,000 mk.** [4052

Neyman & Spółka

biuro centralne

Poznań O. 1. ulica Ludwiki 2.

Powtórne otwarcie kinematografu

Przy Piotra placu, w sobotę, 15 sierpnia rb.

po poł o god. 4.

W zupełnie odnowionym lokalu. Bardzo ciekawy, urozmaicony program z wielu nowościami.

O łaskawe poparcie prosi z wysokim szacunkiem

Dyrekcya.

Kupuję

kuropatwy, owoc, masło

i proszę o oferty

J. Smyczyński, św. Marcin 27. 4060

DOM

z wielkim ogrodem jest natychmiast do sprzedania przez panią **Büttner,** Dembno Colonie p. Stenschewo.

Folwark 500 mórg, dzierż. z morgi 10 mk., jest na 12 lat do odstąpienia, odległ. 8 mil od Poznania. Zgłoszenia przyjmuje **Fr. Losiak,** ul. Bramkowa 7. Znaczek na odpowiedź.

Potrzebni od paźdz.: **Ogrodnik** kaw. z usługą. **Ogrodnik** żon. do oranżeryi na wysoki kontrakt. **Kowal-maszynista** żon. **Kuchmistrz** kaw. na 600 mk. **Urzędnik** młody pod dyspoz. **Pisarz** g. pod dyspoz. **Kucharz** kaw. do 2 państwa na wieś. 4059

Pośred. posad „Stellenvermittler" **Franciszek Niedzielski,** Posen, Wienerstr. 6 pt. Telf. 1036.

[**Nauczyciel** dom. na 800 do 900 mk. także potrz.]

Długa ulica nr. 7 Małe mieszkanie

do wynajęcia za 12 mk. miesięczn.

Bardzo korzystna sposobność dla kupców!

DOM

z 2 składami, ogrodem i t. d., w rynku w Strzałkowie, 10 min. od granicy, będzie przez subhastę sprzedany dn. 19 bm. o godz. 11 we Wrześni. (4073

Dla mej siostrzenicy panny lat 30 z lepszem wychowaniem posiadającej 1000 mk. i wyprawe później więcej szukam

męża.

Panowie w starszym wieku z pewnem utrzymaniem raczą oferty wraz z fotografią nadesłać do eksped. Wielkopol. pod. nr. 4066.

Potrzebni: **urzędnik** gosp. na 1000 mk., kilku **pisarzy** gosp., **kucharzy** z ogrodem, **służących** i **ogrodników** z usługą kaw.. **włódarzy, kowali, forczpanów** żon. **Maszynista** do młockarni na deputat, kilku **robotników** rzeczniaków i **fornali** na wysoki deputat, **gospodyni** z gotow., **panna służąca, pokojowa** i **chłopiec kredensowy.**

Pośred. miejsc, Stellenvermittler **Stanisław Tuczyński,** Posen, Ritterstr, 10, (Telf. 1644.)

Miejsce służącego

w Manieczkach 4051

już zajęte.

BRZESKI.

Poszukuję od 1-go października do mej destylacyi, wyszynku i handlu towarów kolonialnych młodego, biegłego

ekspedjenta

który się nie wzbrania żadnej pracy. Oferty z podaniem pensyi i odpisem świadectw uprasza **Siegmund Werner,** Jarotschin. 4067

SŁUŻĄCEGO

poszukuje zaraz lub od 1. 10. 08. Zgłoszenia uprasza się przesłać do ekspedycji Wielkopolanina pod nr. 4050.

PANNA

z prowincji, któraby miała chęć wydoskonalić się na bufeciarkę, a która ma już o tem cokolwiek pojęcia, może się zgłosić. Znajomość języka niem. konieczna. Oferty możliwie z fotografią, które się zwraca uprasza się pod lit. **S. D. 3.** Postlag. **Posen H. P.**

Poszukuję doskonałej **sprzedawaczki** zamiejscowej. 4055

M. Zywert, skład kolonialny, del. i handel masła, św. Marcin 56.

Majętność Września potrzebuje (4065

forysia

od 1. 10. 08.

Zgłoszenia do kasyera.

Znajdą trwałe posady zaraz i późn. **Pisarz** młodszy do hrab. majątku, **Służący** kaw. **Gospodyni** młoda z gotow. na 300 mk. **Kucharz** żon. i wszelka służba dworska. Spieszne zgłosz. przyjm. Pośrednik miejsc

Stefan Chełmicki, Poznań, plac Wilhelmowski 17 I ptr. p.

Żonata familia do parow. pługa.

Pisarz gospod.

(w starszym wieku), energiczny i pilny, dokładnie obeznany z książkowością, potrzebny od 1. 10. 08. do **Majętności Tarce** p. Jarocin. **Jasielski.**

Tamże będzie potrzebny od 1 stycznia (4061

włódarz.

Młodszego pomocnika

dobrze poleconego, oraz

ucznia

z dobremi wiadomościami szkólnemi przyjmie 4048

B. Andrzejewski,

Grodzisk Graetz i. P.

Skład żelaza sztabowego i towarów krótkich żelaznych.

Porządne

dziewczę

na cały dzień może się zgłosić do

Drukarni Wielkopolanina.

Potrzebni od 1 października br. **Gospodynie, kucharki, kuchmistrzynie, pokojowe, p. służące, bony** do dzieci i sługi do wszystkiego. Spieszne zgłosz. z świad. przyjm. **Stanisława Łukaszewicz,** 4068 Stellenvermittlerin Posen św. Marcin 22. Tel. 1195

Potrzebuje od 1. 10. br. lub zaraz

służącego

kawalera dobrze poleconego z kilkoletnią praktyką. Postrestante: **Parkowo T. J.** [4049

Proszę żądać wszędzie: 3431

Pierniki Markiewicza

nieustępujące w niczem wyrobom obcym.

Jest tylko jedna jedyna

prawdziwa Kneippa Kathreinera kawa słodowa — takowa jest najzdrowszym i najtańszym napojem familijnym. Gdyż Kneippa Kathreinera kawa słodowa smakuje bez dalszych dodatków (tylko z mlekiem i cukrem) jak kawa ziarnista, jest zato całkiem nieszkodliwą i bardzo tanią, kosztuje tylko trzecią część kawy ziarnistej.

Strzeżcie się Panie mniejwartościowych naśladownictw. Kathreinera Kneippa kawę słodową nigdy luźno się nie sprzedaje, a prawdziwą tylko jest w zamkniętych paczkach znanem opakowaniu z nazw. „Kathreiner". 3670

Es gibt nur einen einzigen

echten Kathreiners Kneipp Malzkaffee — und dieser ist das bekömmlichste und billigste Familiengetränk. Denn Kathreiners Kneipp Malzkaffee schmeckt ohne weiteren Zusatz (nur mit Milch und Zucker) wie Bohnenkaffee, ist aber völlig unschädlich und sehr billig; er kostet nur den dritten Teil soviel wie Bohnenkaffee.

Hüten Sie sich vor minderwertigen Nachahmungen! Kathreiners Kneipp Malzkaffee wird niemals lose ausgewogen; er ist nur echt in geschlossenen Paketen in der bekannten Ausstattung mit dem Namen „Kathreiner".

Spółka stolarska

Tischler Rohstoff- und Absatzverein E. G. m. b. H.

Poznań, tylko Jezuicka 5 przy Farze. Telf. 207.

poleca **meble** i całkowite **wyprawy** w wielkim wyborze po przystępnych cenach i na dogodnych warunkach.

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Franciszek Lazarkowski w Poznaniu.

(Dodatek)

Margaryna roślinna
z mlekiem migdałowem
Sanella

opatentowana w urzędzie ces. niem. pod nr. 100922 i przy pomocy słodkiego mleka migdałowego wyrobiona z najwyborniejszego masła roślinnego i oliwy jadalnej. Co do swych właściwości i sposobów jej użycia równa się

najlepszemu masłu
i zastępuje je w zupełności.

Sanella nie jest zatem margaryną z tłuszczu zwierzęcego.

Główny zastępca
H. Dobriner, Poznań, ulica Berlińska nr. 13.

Zawsze świeża, do nabycia w następujących składach:

Poznań. Jakób Appel· ul. Wilhelmowska 7.
E. Brecht's, Wwa ul. Wroniecka 13.
Ernest Baumgardt, plac Sapieżyński 7.
M. Brzozowski, ul. Wysoka 12.
St. Danielewski, ul. Rycerska 14.
W. Filipowski, nar. pl. Wilhelm. i ul. Teatr.
B. Glabisz, ul. św. Marcina 14.
Józef Glowinski, ul. Wiktoryi 13.
I. Grajewski, ul. Szeroka 15.
W. Günther, Chwaliszewo 34.
B. Hoffman, ul. Warszawska.
Ed. Krug & Syn, ul. Południowa hurtownie.
„ „ ul. Wrocławska 10|11 detal.
„ „ Grobla 20 „
„ „ ul. św. Marcina 33 „
„ „ ul. Szeroka 22. „
„ „ ul. Półwiejska 15.
C. Kostanski, ul. Półwiejska 38.
L. Kubacki, Rybaki 10.
H. Kirste, ul. Piaskowa 2|3.
E. Lützkendorf, ul. Kramarska 21|22.
Max Mewes, Chwaliszewo 60|62.
Paulina Mende, ul. Kwiatowa 5.
St. Maćkiewicz, Ostrowek.
A. Niedzielski, ul. Butelska 7|8.
„Posener Beamtenvereinigung“ św. Marcin 15.
„ „ plac Sapieżyński 8.
„ „ ul. Półwiejska 20.
Leopold Placzek, ul. Szeroka 18.
St. Politowicz ul. św. Marcina 13.
Elise Rabbow, ul. Fryderykowska 22.
Hermann Streich, ul. św. Marcina 53.
C. I. Stamm, ul. Strzelecka 28b.
Hugo Tonn, ul. Królewska 18.
Karól Wronker, ul. Wroniecka 18.
J. Wawrzyniak, plac Królewski.
St. Ziętkiewicz, ul. Wilhelmowska 21.
M. Solyga, ul. Podgórna 14.
H. Hummel, ul. Fryderykowska i narożnik ulicy Lipowej.
L. Laskowski, ul. Półwiejska 1.
„ ul. Wrocławska 38.

Jeżyce.
St. Adamski, ul. Wielka Berlinska 66.
M. Bischoff, ul. Moltkiego 1.
T. Borowicz, ul. Wielka Berlinska 90.
Emilia Dümke, ul. Wielka Berlinska.
W. Grądzielewski, ul. Poznańska 27.
Fr. Horęziak ul. Moltkiego.
H. Jłowiecka, ul. Moltkiego.
St. Kwapiszewski, ul. Wązka 6.
„Posener Beamtenvereinigung“ ul. Karola 11.
Fr. Pohl, ul. Wielka Berlinska 49.
M. Sobkowiak, ul. Polna 22.
A. Sudzińska, ul. Polna 11.
A. Wojasiak, ul. Nollendorfa 23.
St. Widermanski, ul. Wielka Berlinska 59.
K. Wojciechowski, ul. Poznanska 31.
I. Dressler, ul. Jadwigi 28.
Leo Gumprecht, ul. Zwierzyniecka 9a.
B. Schiewek, ul. Wielka Berlinska 1.

Wilda.
Józef Andersz, ul. Następcy Tronu 26.
A. Augustin, ul. Następcy Tronu 79.
M. Bąszyk, ul. Strumykowa 6.
M. Cedzich, ul. Następcy Tronu 27.
Fr. Dronia, ul. Następcy Tronu 12.
V. Hołoga, ul. Fabryczna,
E. Jasinska, ul. Gneisenaua 45.
A. Kaminski, ul. Następcy Tronu 12.
Fr. Krüger, „ 88.
St. Kardacz, „ 5.
Paweł Kühn, Wrangelstr. 1.
V. Lubka, Wrangelstr. 8.
„Pos. Beamtenvereinigung“ ul. Gneisenaua 13.
A. Przymus, ul. Fabryczna 4.
Bertha Reich, ul. Blüchera 5.
Amalia Schütze, ul. Fabryczna 6.
St. Smorawinski, ul. Następcy Tronu 36.
V. Stęczewska, ul. Blüchera 19.
L. Świątek, ul. Następcy Tronu. 76.
A. Ubysz, ul. Następcy Tronu 4.
Augusta Wendt, ul. Blüchera.

Św. Łazarz.
O. Oberstein. ul. Książęca 13.
Marya Fischer, ul. Nowa Ogrodowa 60.
Brunon Förster, ul. Nowa Ogrodowa 7.
Alfr. Goltz, ul. Głogowska 73.
V. Kirste, ul. Kolejowa 33.
E. Lützkendorf, ul. Głogowska.
M. Majewski, ul. Kolejowa.
„Posener Beamtenvereinigung“ ul. Kanałowa 8.
Antoni Pfeiffer, ul. Książęcia 34.
M. Przewoźna, ul. Głogowska.
K. Rutkowski, ul. Gurczyńska (Gurczyn.)
Julia Rutkowska, ul. Łazarska 22 (Gurczyn.)
L. Stryzinska, ul. Głogowska 102.
i E. Gloria, ul. Głogowska 102.
I. Śledź ul. Łazarska 37.
I. Walczynski, ul. Cesarzowej Wiktoryi 20b.
Hermann Mahn, ul. Nowa Ogrodowa 56.

Na żądanie udzielają składy powyższe prób bezpłatnych.

Kasa Związku Ziemian

przyjmuje depozyta i drobne oszczędności począwszy od 1 marki i płaci:

za rocznem wypowiedzeniem . . . . . 5 %
za półrocznem wypowiedzeniem . . . . . 4 ½ %
za kwartalnem wypowiedzeniem . . . . . 4 ¼ %
na każdorazowe żądanie . . . . . 4 %

Adres: **ZWIĄZEK ZIEMIAN, Poznań, (Posen)**
ulica Wiktoryi 2 ptr. — Telefon 1615. 6136

Tanie książki i nuty.

Jak się nauczyć po niemiecku? Praktyczny podręcznik do nauczenia się języka niemieckiego w krótkim czasie bez pomocy nauczyciela z słownikiem polsko-niemieckim i niemiecko-polskim. Cena **1,10** mk. z fr. przesyłką. **Praktyczna kucharka.** Przepisy tanie i praktyczne przerządzenia wszelkich potraw, ciast, likierów itd. Cena **1,10** mk. z fr. przesyłką. **Pisma X. kanonika Schmidta** w 10 tomach. Zawierają najpiękniejsze powieści tego pisarza. **Cena tylko 4 marki. Kasper Pokraka, Sowizdrzał Polski,** żywot największego figlarza jaki żył na bożym świecie. Cena **1** mk. z fr. przesyłką.
poleca i przesela odwrotnie:
FR. CHOCIESZYŃSKI, Poznań - Posen O. 1.

Wspaniały wózek dziecięcy
z budką do samo zamykania się i otwierania, otrzymać można elegancki po cenie fabrycznej z 10 procent rabatu w prost z fabryki wózków dziecięcych. 2304
Julius Tretbar
in Grimma 477.

Dom. Lutynia p. Dobrzyca potrzebuje zaraz doskonałego
strzelca
na sezon polowania na kuropatwy. Zapłata od sztuki. Własny pies, nie goniący zajęcy i karta do polowania. 4006

Do nabycia od niżej podpisanej Spółki **piękne**
gospodartwo
w Lginiu
7 kilom. od Wschowy, obszaru 213 mórg, w czem 40 mórg bardzo dobrych łąk z torfem, budynki bardzo dobre, inwentarz kompletny, 4 konie, 1 źrebak, 19 sztuk bydła, żniwa były bardzo dobre. Cena stosunkowo niska, 55 000 marek przy wpłacie 20 000 marek. Do gospodarstwa należy wodny młyn, który do własnego użytku zupełnie starczy i 5 stawów z karpiami. 3967
Bank Parcelacyjny
E. G. m. b. H.
Przement Priment

Hurtowny skład pierza i kwapu
Matzdorff & Zerkowski,
Posen,
wysyłają franko za zaliczką poczt.
pierze na pościel:
10 f. pierza dart. za 10 M. i za 15 M
10 f. „ „ lepszego „ 20 „
10 f. „ „ białego „ 25 „
10 f. „ „ bardzo dob. „ 30 „
10 f. „ „ nadzw. dob. „ 35 „
z naszych gęsi.
Kwap i pierze niedarte po rozmaitych cenach.
Zawsze świeże na składzie.
Próby bezpłatnie i franko.
Wrazie przesyłka nie dopisze wymaganiom, odbierzemy takową z powrotem.

Baczność!
Dla sprzedaj. interesy!
Dla sprzedaj. posiadłości!
Chce Pan szybko sprzedać?
Chce Pan rzetelnie sprzedać?
Chce Pan z dobrym zarobkiem sprzedać? to niechaj się Pan uda do najlepiej renomowanego otwartego towarzystwa handlowego.
Meckelburg i Sp
Centrala w Poznaniu przy ul. Wiktoryi nr. 3.
Odwiedzenie bez kosztów.
Telefon nr. 883.

Hygienische
Bedarfsartikel. Neuest. Katalog mit Empf. viel. Aerzte u. Prof. gratis u. fr.
H. Unger, Gummiwarenfabrik, Berlin NW., Friedrichstrasse 91/92.

Wszelkie gatunki budulcu,
belkowina, deski, kantówka, szalówka i łaty są każdego czasu do nabycia w tartaku majętności Nekla. Przyjmuje się także większe zamówienia na żądanie kupującego. Zgłoszenia proszę przysłać pod adr.:
Adamczewski, nadleśniczy
Rajmundowo, p. Nekla
(kr. Schroda). 3356

Poszukuje kupna dobrego i silnego
konia roboczego
Schmelzer, Winiary p. Posen
Obornikerstr. 53. 3986

Poszukuje się kupna dobrze prosperującego interesu
fryzyerskiego
w Poznaniu, lub wydzierżawienia odpowiedniego **składu** na takowy. Oferty uprasza do eksped. Wielkopol. pod nr. 4004.

Drogerja
w małem mieście pod korz. war. do sprzedania. Zgłoszenia przyjm. eksped. Wielkopol. pod nr. 3965.

Dom. Manieczki stacja i poczta w miejscu potrzebuje od 1-go października 1908 4000
urzędnika
podwórzowego
samotnego, lub
elewa
najmniej z 2-letnią praktyką umiejącego prowadzić wszelkie książki gospodarcze i również znającego się na chodowli i żywieniu bydła.
Zarząd.

Ucznia
na leśnika przyjmie zaraz 4007
Nadleśnictwo Dombrowo
p. Kobylagóra Kr. Schildberg.

Saletrę chilijską
tomasówkę, kainit, superfosfaty,
oraz **wszelkie sztuczne nawozy**
poleca po znanych tanich cenach 6022
Centralna Drogerya
Hurtownie **J. Czepczyński** Detalicznie
Poznań, Stary Rynek 8
Telefon 233. Telefon 233.
Magazyny hurtowne ul. Południowa 3.

Nasza kasa płaci od złożonych
oszczędności
4 i pó procent za kwartalnem wypowiedzeniem,
5 procent za półrocznem wypowiedzeniem,
5 i pół procent za rocznem wypowiedzeniem.
Kto ma u nas depozyt złożony, a kupi grunt od nas, temu wypłaca kasa nasza depozyt nawet bez wypowiedzenia.
5 proc. hipoteki pierwszomiejscowe w pierwszej połowie ceny kupna się obracające są u nas każdego czasu do nabycia.
Adres: Bank Parcelacyjny. Posen, Victoriastr. 12.

Choroby skórne wszelkiego rodzaju leczy **z zadziwiającym skutkiem Obermayer'a mydło Herba**
do nab. w wszystk. apt, i drog. kaw. 50 f. i 1 mk.

Nie kupujcie raz taniej!!

na cały świat wysełam zegarki z **5**-let. **piśmienną gwarancyą,** i już **dokładnie obciągane** i na minutę **uregulowane.** Dowodem liczne z całego świata zamówienia i podziękowania. — Kto nie kupi, toć trudno, sam sobie szkodzi.

Zegarek cyl. nikl. kluczykowy 6 kamieni . . . . . **5,40 M.**
Zegarek cyl. nikl. klucz. 6 kam. 2 złocone brzegi . . . . **5,90** „
Zegarek pryma werk, 6 kamieni 2 złocone brzegi . . . . **7,75** „
Zegarek pryma czysto-srebrny 6 kamieni, 2 złocone brzegi **9,85** „
Zegarek pryma masyw, czysto srebrny, 10 k., 2 zł, brzegi **11,75** „

Najpiękniejsze z wizerunkiem **Matki Boskiej** bardzo trwałe, i ciężkie, masyw czysto srebrne zegarki na 10 kamien., 2 złote brzegi, pryma werk już po **12,00, 14,00, 16,00** mk. Nikl. rem. bez gwarancyi zegarki po 2,35, 2,95, 3,50 mk., czarne stalowe mk. 4,20, Budziki po mk. 1,85 **Cenniki** około 3000 illustracyi na zegarki, łańcuszki, pierścienie oraz noże, brzytwy, kosy, rewolwery, portmonetki, harmoniki, skrzypce, flety, klarnety wysyłam kardemu **darmo i franko.**

Adr.: **M. Danecki, Poznań**
Posen, Bismarkstr. nr. 2.

Kasa oszczędności
Banku Rolniczo-Przemysłowego
8666 **Kwilecki, Potocki & Sp.**
Przyjmuję na oprocentowanie wkładki każdej wysokości, od **1 mk.** począwszy i płacą od **3** do **4 i pół proc.** wedle umowy.

Kamienica
na przedm. Poznania nadaj. się do każdego interesu przy małej wpłacie do sprzed. lub w zamian na dobre gospod. Zgł. przyjm. **St. Dudek,** ul. W. Berlińska 26.

Poszukuje się celem kupna **gospodarstwa** 3973
40—90 mórg. Zgłosz. przyjmuje **St. Dudek,** ul. W. Berlińska 26.

---

35 powieści za 1 mk.
Klechdy
Starożytne podanie i powieści ludowe **z 8 pięknemi obrazkami,** zawiera: **O dziewicy kopciuszku, Oczy uroczne, Porwany wichrem, O mądrym kmiotku i głupim djable, O wilku i jego przygodach, Zaklęty w wronę, Szklanna góra, Djabeł w Gnieźnie, O dziewicy z perłowemi łezkami, O głowie wielkoluda, O chciwcu z kwiatem paproci, Gorejące palce, Ostatni figiel Boruty, O szpetnym garbusku, Djabeł Rokita, Potępiona księżniczka w gnieźnieńskim zamku idt. itd.** Cena **1 mk.** z fr. przesyłką 1,20 mk. W oprawie 1,25 mk. z fr. przesyłką 1,45 mk., poleca i przesyła odwrotnie
F. Chocieszyński,
Poznań — Posen O. 1.

Czeladnika siodlarskiego
przyjmie zaraz na stałe zatrudnienie i dobrą płacę 3974
K. Sroczyński,
siodlarz i tapicer w Wronkach.

Służący nieżonaty lub wdowiec w średnim wieku, zdrów i silny, niewymagający, a który już pracował w zakładach chorych lub przy takich osobach, potrzebny zaraz lub od 1. 9. br. dla cierpiącego księdza tutaj. Zgłoszenia osobiste lub piśmienne zświadectwami przyjmuje kupiecp.
B. GLABISZ,
Poznań 4044
Święty Marcin nr. 14.

UCZEŃ
i młodszy pomocnik
dobrze polecony może się zgłosić od 1. 10. br. Oferty z kopią świadectw i podaniem pensyi uprasza 3934
Leonard Schwarz,
Miejska Górka, Görchen
handel kolonialny, żelaza, węgli, wapna, desek i budulcu.

UCZNIA
z lepszem wykształceniem szkólnem do handlu kolonialnego, delikatesów i t. d. zaraz lub później potrzebuje 3981
W. Matczyński,
Poznań, Chwaliszewo nr. 74.

Majętność Czerwonawieś p. Kriewen
poszukuje od 1 października rb. samotnego **drugiego**
stangreta
lub
forysia
z kilkoletnią służbą. Po roku służby mógłby się ożenić.
3966 **Zarząd.**

Swój do swego! Swój do swego!
Baczność Rodacy!

Jedyna polska fabryka waty w Poznaniu.

Wykupiona z rąk obcych poleca **hurtownie i detalicznie watę na kołdry** w różnych cenach oraz dla p. p. krawców **brązowa** funt już od 60 fen., tapicerów i stolarzy funt 35 fen. **Także wata wełniana** czarna i biała, **wata na opatrunki i bandaże** również i dla balwierzy. **Skład filcu w wszelkich gatunkach. Bandaże, laczki, wkładki w obuwie** polecam po cenach jaknajniższych. 3613

Usługa skora i rzetelna. — Proszę o łaskawe poparcie

TEODOR MÜLLER, Poznań ul. Wrocławska 25.

Choroby męzkie

i słabość nerwów. **Uwieńczony,** bardzo pouczający poradnik przez specjalistę Dr. med. **Rumlera,** zapobiegający i leczący wyczerpanie **muzgu i krzyża pacierzowego,** jak również **nerwów płciowych,** skutków **rujnujących nerwy namiętności i ekscesów i wszystkich równomiernych tajnych cierpień. Dla każdego mężczyzny** prawdziwie pieczeniony, zdrowotnej korzyści. Za **mk. 1,60** w znaczkach pocztowych franko przeseła **Dr. Rumler** Nachf. **Genf 378** (Schweiz).

Owym **milionom pań domu!**

prawdziwej które od czasów swych babek używają **prawdziwej**

Scheuer'a dubeltowej kawy rycerskiej.

jako **najwyborniejszej, najtańszej oszczędności i ulepszenia smaku kawy** służę niniejszą przestrogą przed bezwartościowemi, złemi fałsyfikatami!

Prawdziwa żółta paczka Scheuera musi być pieczętowaną podkową z **S.**

Na **prawdziwej żółtej paczce Scheuera** musi być wyraźnie na **dwóch czerwonych medalionach, dwa razy** wydrukowany patron ochronny **Święty Jerzy.**

Trzeba zważać szczególniej na mój podpis. 6166

Georg Josef Scheuer

Marka ochronna

Fürth i/B. Schönebeck a/E.

Wszędzie do nabycia.

Podróże wycieczkowe Austryackiego Lloydu w Tryeście.

pierwszorzędnym specjalnym parowcem **„Thalia“.**

Podróż IX. z **Bremenhafen** do **Tryestu** od 5-go września do 1 października do światowych **wód morskich** na **Atlantyckim oceanie,** do **Hiszpanii** i **Algieru.** Cena za jazdę morską i utrzymanie od 520 koron i wyżej.

Podróż X. do **Północnej Afryki, Hiszpanii** i **Balearów** z **Tryestu** od 8-go października do 4-go listopada. Cena za jazdę morską i utrzymanie od 650 koron i wyżej.

Podróż XI. z **Tryestu** od 10-go listopada do 4-go grudnia do **Malty, Trypolisu, Egiptu i Grecyi.** Cena za jazdę morską i utrzymanie od 600 koron począwszy i wyżej. 3988

Podróże na lądzie przez **Thos Cook & Son, Wien,** pod warunk. specjalnego programu.

Bliższa wiadomość w **generalnej agenturze Austryackiego Lloydu:**

„Oesterreichischer Lloyd“ Berlin N. W. Unter den Linden 47.

Oraz w wszelkich agenturach, biurach i filjach biura podróży **Thos. Cook & Son,** London.

Nieprześcigniony jest Persil

gwarantowany nieszkodliwy bez klorku bez tarcia

zupełnie bezpieczny bezdeski do prania bez szczotkowania

najmodniejszy środek do prania stósowny do każdej metody prania

Henkel & Spt., Düsseldorf

do nabycia po wszystkich składach drogeryjnych i kolonialnych

oraz handlach mydła. 3817

DARMO!

wysełam katalogi na książki do **nabożeństwa, powieściowe,** pocztówki oraz na inne rozmaite przedmioty. Najkorzystniejszy zakup! Wystarczy napisać na karcie i adresować tak:

I. i J. Mrówczyński,
Rawicz — Rawitsch. 2862

Uczeń

z dobrem wychowaniem może się zgłosić od 1. 10. 08. do mego handlu towarów kolonialnych, żelaznych szkła i porcelany. Daję sposobność nauczenia się książkowości i korespondencji.

M. Hoffmann, Żerków.
Hurtownie. 4008 Detalicznie.

Potrzebni o 1 października 1908

gospodyni

z gotowaniem na pański stół i

służący.

Kopie świadectw i warunki do ekspedycji Wielkopolanina pod nr. 4010.

Mitą

delikatną, czystą **twarz,** robi różowy, świeżo młodociany **wygląd,** białą jak aksamit miękką **skórę** i lśniąco piękną **płeć.** Wszystko to wyświadcza prawdz.

Steckenpferd-Lilienmilch-Seife

(liliowo mleczne mydło konik z laseczką)

Bergmanna & C. Radebeul, à kawałek 50 fen. Do nabycia w Poznaniu: w drogerji pod kotwicą, drogerji pod orłem, drogerji Flora, drogerji Śniegocki & Co., Jankowskiego ul. Jadwigi 11, H. Głowacki, F. G. Fraas Nast., B. Śniegocki, T. Neyman, Paweł Wolff, Wiktor Offierski, Z Ritter, Hans Grüder. 837

W Buku M. Szczodrowski.
W Kcyni apteka Pardon.
W Wielichowie L. Kaźmierski.
W Żerkowie J. Dobrowolski.
W Pogorzeli: Stan. Busz.
W Stenszewie: F. Kosicki.

Nowe śledzie

szkockie, tłuste i smaczne codziennie świeże

polecają hurtownie najtaniej

Maciejewski & Co

Szczeciński hurtowny handel śledzi i nafty

Poznań-Posen, W. Garbary 23. Telefon 872.

Adres do listów: Maciejewski & Co. Posen.

Adres do telegr.: Heringsgrossist Posen.

W południe od godziny 1—2 zamknięte

Flaki i porządki rzeźnickie

poleca 2640

HUGO REICH,
Poznań, ulica Szeroka 18.
Telefon 879.

Berlin, dnia 12 sierpnia 1908.

Ciągnienie przedpołudniowe.

Numera przy których wygrana nie oznaczona, w nawiasach wygrywają 96 marek].

64 147 372 430 52 936 96 **1326** 86 96 970 95 **2110** 380 97 509 63 669 83 771 821 [300] 906 **3021** 38 [200] 46 114 242 365 454 643 **4059** 135 52 96 200 5 870 745 898 **5017** 117 44 210 507 713 63 981 **6247** 67 501 490 604 844 **7068** 102 218 [200] 344 520 666 898 **8009** 412 652 96 749 807 80 953 **9009** 470 579 95 660 756 67 909

10400 42 538 817 **11162** 80 639 69 86 965 **12282** 96 533 54 **13024** 347 69 496 675 770 [400] **14004** 280 96 478 764 **15111** 40 63 203 21 348 521 759 817 **16075** 365 478 [200] 596 709 922 **17269** 382 50 81 [300] 428 716 60 72 **18034** 261 87 303 24 565 77 679 939 43 **19026** 112 579 809 42 929

20092 128 69 782 847 50 [200] **21058** 196 334 637 78 774 **22048** 57 177 98 215 368 82 826 31 **23066** 293 312 [200] 98 557 60 752 870 [200] 958 **24016** 41 258 629 99 875 [300] **25045** 422 66 550 82 626 **26142** 337 49 543 623 32 33 380 887 **27008** 125 67 277 527 44 79 852 **28016** [300] 166 344 387 441 550 757 **29049** 38 281 650 [400] 54 879

30003 22 614 702 882 908 **31396** 417 21 85 665 93 [200] 725 826 79 997 **32371** 632 744 57 841 80 960 93 **33**039 106 304 20 535 763 994 [300] **34113** [200] 223 301 69 610 71 35 231 92 467 582 628 47 744 45 82 **36107** 62 [200] 81 [200] 750 70 91 802 67 **37008** 45 223 346 62 78 82 140 64 591 [200] 755 850 **38149** 411 [200] 53 543 78 726 [200] 53 963 78 **39019** 283 [illegible] 40 559 651 [200] 806

40293 389 552 645 741 953 87 **41001** 24 323 550 771 901 [illegible] **42016** 451 596 643 811 80 **43123** 310 15 688 787 88[illegible] **44197** [200] 323 498 **45117** 327 99 529 35 40 44 89 91 [illegible] 368 76 **46170** 99 224 30 493 515 879 997 **47041** 156 92 [illegible] 80 540 45 605 741 45 830 947 **48036** 145 272 588 716 [illegible] 856 95 **49060** 97 488 941 62 70

50403 89 528 32 647 838 91 **51063** 147 353 413 77 540 [illegible]00] 48 **52267** 620 754 56 **53055** 93 189 255 46 492 [200] 66 [300] 880 975 **54202** 549 [200] 71 682 743 69 90 5[illegible]28 54 419 38 766 896 [200] **56179** 80 916 [1000]] 44 57[illegible]40 69 203 11 581 720 93 910 53 58 **58413** 528 619 794 [illegible] **59200** [300] 37 95 463 [200] 900 54

[illegible]295 466 538 699 989 **61257** 387 647 **62059** 240 476 87 [illegible]99 676 713 **63248** 85 442 735 809 **64060** [200] 173 292 [illegible]40 42 672 749 70 **65238** 452 99 506 12 **66108** 218 [illegible] **67549** 57 613 18 871 902 **68065** 841 544 782 876 **69**[illegible]52 55 61 78 320 440 521 620 712 957

[illegible]061 [300] 137 39 419 600 77 **71013** 104 [200] 241 437 [illegible] **72009** 103 62 80 326 35 652 **73007** 81 88 115 406 [illegible]38 42 48 86 800 **74011** 165 565 432 906 12 76 **75015** 21[illegible]104 12 66 342 99 539 87 877 [200] **76243** 364 716 85[illegible]7 474 710 886 971 **78176** 244 307 935 **79137** 402 [illegible]0 99

[illegible]258 83 670 701 70 814 **81126** 284 91 302 651 746 82[illegible]90 286 350 526 666 722 **8**3273 [200] 428 537 600 87[illegible]1515 701 85 853 65 946 **85069** 367 639 47 78 864 [illegible]22 189 538 601 59 [200] 716 17 20 **87133** 309 434 80[illegible]859 911 25 **88094** 95 225 37 302 412 51 501 28 76[illegible]004 161 582 [200] 633 60 95 825

[illegible]009 158 253 97 399 558 610 717 872 939 49 64 **91123** 31[illegible]496 555 880 93 998 **92086** 139 241 [200] 72 345 [illegible]16 79 853 **93**154 318 521 45 627 724 **94**161 578 65[illegible]97 925 45 **95**170 279 360 66 556 644 765 **96**033 156 90[illegible]404 626 970 93 **97**081 240 [200] 348 434 541 47 9[illegible]142 617 731 47 872 **99**297 723 94

100246 354 85 422 859 79 **101**009 38 428 502 894 [illegible]917 **102**016 60 179 351 646 909 57 78 **103**304 39 [illegible]76 603 7 36 55 936 **104**110 238 339 516 84 885 938 **11**[illegible]17 33 49 87 337 708 889 928 **106**121 345 57 87 534 827[illegible]12 **107**097 398 444 [400] 680 808 970 **108**036 89 228[illegible]12 649 909 65 **109**161 92 255 434 583 988

110038 41 71 77 255 446 721 44 893 906 23 **111**039 164 312 43 568 757 **112**035 200 85 432 **113**027 57 291 427 [200] 832 963 **114**245 [200] 620 **115**059 60 62 445 743 55 84 **116**006 175 423 665 968 86 **117**001 95 169 208 443 627 767 87 909 60 **118**047 149 258 683 772 967 **119**178 350 459 847 919 60

120039 71 76 226 52 769 **121**030 67 356 720 838 946 [illegible]004 153 [200] 524 610 725 46 840 916 **123**007 492 [illegible]98 818 **124**006 149 224 381 589 716 852 947 **125**150 549 828 **126**040 76 124 586 810 958 **127**015 67 501 774 **128**064 243 307 55 60 755 974 **129**084 149 90 247 61 577 96 855

130126 34 479 621 [200] 726 843 **131**186 [200] **132**155 551 72 621 [200] 836 98 [200] **133**095 122 842 **134**041 186 **135**075 785 813 18 30 937 **136**012 90 875 579 97 661 [400] 712 810 998 **137**114 96 336 648 91 706 76 **138**199 211 335 404 94 516 696 791 834 59 **139**174 282 304 600 19 715 804

140132 481 510 48 **141**216 338 761 866 974 87 **142**077 150 205 20 [400] 325 411 25 99 602 795 846 **143**020 285 393 508 988 **144**182 320 476 [300] 576 [400] [illegible]646 766 72 853 **145**220 356 477 697 [200] **146**097 9[illegible]96 124 [200] 68 85 99 305 98 430 875 **147**054 187 238 514 50 53 634 882 948 70 **148**070 71 174 213 50 325 [200] 45 646 773 **149**319 [3000] 553 778 833 73 916

150037 396 619 [200] 89 806 954 [400] **151**304 8 505 [200] 701 5 870 **152**072 363 456 546 **153**138 [300] 365 66 670 775 **154**007 67 105 70 74 239 53 [200] 491 501 23 **155**138 284 99 333 55 425 512 938 95 **156**374 522 751 [200] 68 96 991 **157**046 159 290 624 873 **158**082 356 400 736 845 910 **159**074 248 69 312 52 431 59 748 828

160077 149 376 451 542 77 92 746 857 **161**011 124 267 574 624 **162**380 558 99 710 19 89 942 65 **163**048 114 375 515 24 675 80 965 **164**196 255 346 523 603 35 37 45 720 90 [400] 971 **165**107 61 81 250 82 [200] 618 713 92 **166**325 [200] 37 92 586 613 46 829 920 **167**000 127 90 301 484 86 562 963 75 **168**190 271 374 598 638 995 **169**278 349 550 812

170365 402 840 940 81 **171**146 87 216 365 71 636 707 66 89 911 **172**165 287 331 40 630 710 930 68 **173**145 243 412 18 782 885 994 **174**145 [200] 97 223 43 564 828 **175**086 530 32 813 46 **176**223 403 16 558 **177**017 135 449 82 526 690 [200] 714 50 870 97 962 **178**158 600 806 945 **179**533 460 952 [200]

180334 506 622 23 [200] 28 734 890 [200] 94 [400] **181**033 118 [200] 359 825 959 **182**208 96 327 425 [400] 971 **183**188 [400] 326 34 69 502 629 52 756 89 **184**114 50 90 205 432 818 75 [200] 92 **185**124 29 222 69 654 [illegible]6 746 980 **186**094 195 370 424 60 591 966 **187**128 290 325 32 69 535 57 72 850 **188**122 26 253 576 819 **189**094 294 316 410 682 875

190344 52 63 86 422 552 986 [400] **191**014 728 985 **192**318 507 85 939 **193**128 453 64 514 45 732 802 4 25 46 56 939 86 **194**285 349 721 850 915 **195**187 285 330 454 513 **196**136 228 673 86 [200] 708 13 **197**224 361 413 507 621 86 907 24 **198**006 100 254 894 **199**040 267 308 71 569 684 812

200069 183 287 349 447 55 80 85 509 665 794 [400] 810 **201**012 235 511 46 83 [300] 679 739 72 804 13 **202**022 131 200 497 [200] 529 622 **203**305 480 981 **204**010 19 173 97 530 62 859 **205**174 337 38 697 [300] 722 966 **206**059 377 469 541 671 759 839 82 929 **207**014 21 115 84 221 90 401 527 618 86 760 77 97 880 970 **208**212 432 516 [200] **209**017 279 536 798 897 957

210146 [200] 582 666 877 950 **211**131 217 421 35 71 535 84 763 [200] 815 47 94 **212**072 161 84 319 75 452 78 524 38 56 752 821 95 999 **213**115 381 397 504 605 52 715 947 **214**092 264 94 357 435 772 82 [300] 895 904 10 72 **215**088 242 917 **216**007 104 254 [200] 362 543 [500] 54 824 70 86 901 32 **217**103 330 582 **218**007 [200] 31 477 98 522 33 815 56 80 900 77 **219**001 186 418 521 608 51 818 99

220001 137 203 49 52 83 [200] 461 95 713 [300] 878 **221**015 426 599 840 **222**000 129 250 73 778 896 **223**136 295 340 490 527 676 721 812 **224**368 467 [200] 504 50 [300] 772 987 **225**099 131 252 437 865 **226**030 65 296 413 [200] 632 **227**172 586 [1000] 613 17 49 700 60 **228**003 350 547 622 768 **229**062 284 601 705 90 812

230149 469 76 749 **231**205 85 547 53 762 **232**279 96 531 621 746 [200] 969 **233**473 656 75 794 958 **234**268 412 40 [200] 529 [3000] 631 893 902 41 **235**159 259 471 [400] 581 900 **236**145 315 19 91 432 627 876 985 **237**053 293 358 86 589 783 808 **238**070 80 186 203 [300] 6 328 32 [200] 570 76 665 862 65 **239**170 288 516 20 88 771 867 925

240057 [200] 272 552 79 716 46 94 872 **241**954 79 **242**257 88 578 630 801 946 71 **243**031 93 470 781 821 917 27 **244**026 38 250 57 79 333 53 422 **245**067 71 442 679 709 816 30 [400] 99 975 96 **246**002 53 124 27 77 281 320 25 522 [200] 707 92 **247**077 195 268 387 701 888 **248**066 129 244 416 660 814 948 **249**150 210 305 468 513 644 924 [200] 50 68 71 90

250101 494 524 747 80 812 79 [200] 947 **251**255 431 [200] 575 696 **252**089 404 551 614 53 857 **253**455 704 787 812 **254**039 80 158 [200] 614 709 939 59 **255**030 66 259 324 432 70 518 21 670 808 **256**013 79 88 515 **257**043 97 104 285 351 426 648 778 93 873 952 **258**151 292 359 456 [200] **259**029 81 185 339 494 596 611 818 60

260044 132 200 565 742 55 884 **261**231 43 392 [400] 568 688 705 **262**041 88 196 731 74 801 **263**049 98 224 81 336 714 948 **264**037 [200] 758 **265**024 72 524 56 652 944 **266**207 325 613 865 **267**068 110 343 442 98 746 **268**064 191 424 598 727 [500] 87 811 977 **269**087 224 91 [200] 591 640 48

270278 312 635 91 745 889 **271**506 18 28 64 651 **272**050 58 125 42 351 55 [400] 482 516 607 722 65 804 [400] 930 [300] 70 **273**108 15 87 247 533 645 [200] 69 908 [300] 42 **274**097 224 37 78 353 481 672 [200] 737 882 943 68 **275**300 36 676 811 30 64 84 942 **276**119 227 51 561 713 864 [200] 980 89 **277**066 69 290 547 87 926 872 943 **278**052 206 32 479 583 745 831 910 26 **279**017 31 209 89 385 549 762 843 958

280088 [200] 107 213 513 92 743 849 **281**308 424 577 779 906 **282**192 209 326 77 **283**011 254 55 [300] 415 17 525 636 917 86 **284**220 23 50 58 768 78 852 [illegible] **285**084 251 486 509 605 726 886 969 **286**053 20[illegible]226 77 **287**198 246 30 348 91 455 906 94 861 9[illegible]

Berlin, dnia 12 sierpnia 1908.

Ciągnienie popołudniowe.

Numera przy których wygrana nie oznaczona] w nawiasach wygrywają 96 marek.

56 566 642 **1198** 255 725 850 973 **2167** 290 379 419 531 722 878 **3131** 58 505 13 [300] 77 89 624 925 73 **4262** 684 730 77 908 80 **5040** 92 185 227 374 650 927 90 **6774** 828 **7082** [200] 111 317 570 690 852 905 75 **8248** 78 516 50 648 81 863 78 909 88 **9208** 11 332 891

10102 233 363 565 699 [200] **11043** 219 363 466 71 603 721 930 43 53 [300] 92 **12060** 93 270 371 456 577 919 **13123** 71 91 241 56 434 97 540 [200] 75 617 714 854 92 **14174** 78 558 618 703 [200] 49 **15028** 74 254 [200] 91 467 653 775 891 97 910 **16222** 58 337 564 753 852 978 **17146** 224 306 [300] 33 511 916 **18101** 34 69 204 450 514 68 603 734 58 815 **19080** 165 [300] 209 19 94 97 596 638 747 48

20146 85 200 537 647 869 99 **21455** 891 933 **22138** 45 673 776 800 **23041** 113 455 64 758 959 75 **24123** 521 684 **25518** 61 68 809 919 **26131** 208 50 91 407 87 594 **27023** 49 109 392 498 519 827 **28079** [200] 161 468 72 552 649 56 767 949 **29198** 420 880 924 46 [300]

30029 285 479 96 690 828 42 984 **31081** 93 220 32 452 580 950 **32086** 94 168 250 462 715 806 942 45 **33020** 421 734 **34554** 71 72 846 52 958 84 87 **35036** 45 140 55 245 662 734 94 **36001** 203 329 34 40 41 62 407 636 95 819 **37022** 31 91 151 243 481 87 503 15 710 22 70 817 949 55 **38003** 74 77 99 667 724 866 916 **39253** 581 605 66 75 712 40 85 847

40135 48 200 91 361 99 583 726 28 819 45 820 23 **41149** 316 402 552 911 **42483** 568 601 86 925 **43292** 313 439 96 580 620 38 749 911 28 **44188** 94 321 81 522 720 84 [200] 808 935 **45297** 458 599 785 959 **46018** [200] 57 441 521 35 708 899 **47021** 175 788 804 57 71 963 **48097** 155 652 77 795 880 **49029** 159 226 411 27 77 552 692 727 28 80 [200] 802

50017 336 93 410 523 37 690 739 55 974 82 **51072** 95 186 221 345 432 508 25 950 63 **52001** 112 15 331 39 670 [1000] 828 69 **53044** 135 292 491 533 70 734 35 60 **54222** 364 419 580 942 72 **55090** 362 462 508 713 53 841 911 **56093** 159 258 86 337 41 407 83 563 743 **57051** 159 577 78 83 88 957 **58207** 638 737 48 858 **59031** 35 52 143 222 793 847 56

60044 53 184 360 403 581 661 721 54 [200] 871 84 953 **61409** 81 526 757 867 [200] **62086** 150 79 233 [200] 48 695 30 82 784 871 84 **212**049 63 [200] 211 329 545 49 68 820 34 [200] 72 81 **213**155 253 528 66 **214**010 152 245 63 66 79 423 579 678 977 **215**032 307 71 93 94 651 744 873 94 95 **216**066 68 119 43 593 749 873 905 **217**102 205 656 776 885 [illegible]66 **218**205 376 503 619 854 77 **219**027 56 147 97 378 [illegible]2 61

220058 91 520 667 917 **221**189 463 [200] **222**042 136 813 55 92 **223**180 250 354 444 92 626 66 717 22 830 906 [300] 96 **224**023 108 389 700 39 843 908 54 **225**019 159 451 **226**034 254 64 [200] 942 97 **227**024 132 41 [300] 234 307 456 665 743 813 **228**113 40 273 495 578 92 742 852 943 **229**031 210 22 400 55 603 797

230045 131 205 354 558 686 934 [400] 72 **231**026 [200] 228 39 619 [300] 27 [300] 65 **232**138 78 250 [300] 62 376 98 466 578 [200] 715 **233**076 552 69 611 32 31 757 **234**251 391 456 61 63 506 650 735 66 922 **235**109 316 19 488 545 78 [200] 631 95 726 888 **236**069 123 413 83 661 [300] 900 **237**039 171 [500] 341 [200] 90 **238**000 184 257 592 739 69 96 **239**095 240 [200] 52 350 409 65 688 773 936

240019 42 154 201 337 59 612 813 946 61 **241**048 715 [1000] 53 821 [300] **242**127 30 [200] 33 573 82 [300] 795 941 81 **243**137 263 365 436 86 525 784 819 **244**062 112 374 95 [200] 517 24 877 **245**256 990 **246**029 401 10 85 609 901 13 **247**115 286 394 449 [200] 589 [400] 682 736 59 93 **248**207 437 646 64 739 936 61 **249**002 48 224 329 33 57 65 431 566 715 988

250229 370 520 47 682 980 **251**257 310 442 712 820 **252**068 228 445 546 631 770 892 916 32 **253**011 86 138 [10000] 407 58 506 20 40 79 755 [300] 845 **254**032 317 546 681 73 930 **255**221 85 385 628 866 989 **256**087 165 311 43 83 91 454 503 82 838 46 54 929 **257**070 102 238 605 705 906 **258**097 179 499 516 709 87 88 816 988 **259**179 260 345 537 707 945

260014 26 425 549 666 795 820 **261**087 238 301 89 527 90 785 964 **262**005 180 237 46 70 403 39 636 **263**118 418 **264**325 484 92 597 777 843 97 918 **265**101 248 426 665 763 982 **266**184 [300] 446 928 **267**048 59 62 [200] 127 98 204 401 75 535 660 719 842 62 921 85 **268**077 159 66 360 99 [200] 544 851 **269**225 421 514 [200] 712 99 906 54

270061 94 99 410 695 786 **271**093 154 432 [200] 561 85 697 **272**053 214 71 327 448 612 705 965 **273**101 4 246 356 62 454 568 78 **274**206 69 87 95 767 895 **275**040 290 91 384 414 525 **276**013 52 98 330 769 **277**113 830 **278**010 157 255 [200] 349 679 770 **279**060 200 25 54 453 745 78 97 931 72

280150 270 308 10 627 798 821 **281**393 450 52 64 628 [300] 758 820 **282**138 228 300 83 525 95 826 47 869 914 64 71 **283**050 100 294 398 635 765 953 **284**011 [200] 77 382 442 611 748 923 **285**001 434 97 536 887 **286**042 702 **287**076 157 63 393 96 418 584 641 51 755 67 896

Nakładem i drukiem Fr. Chocieszyńskiego w Poznaniu. — Redaktor odpowiedzialny Franciszek Laurentowski w Poznaniu.